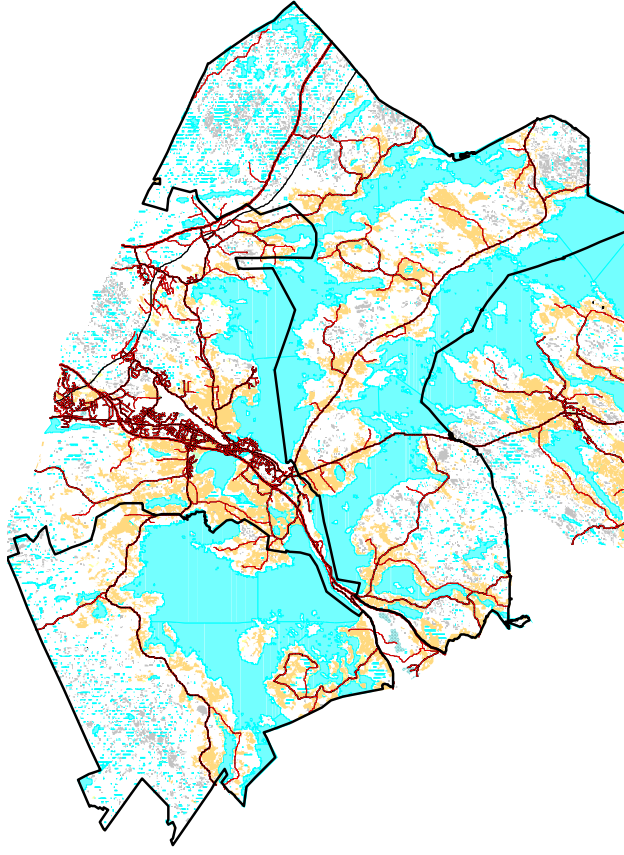

KUVAILULEHTI

Raportin julkaisija	Kangasalan kunta, ympäristöpalvelukeskus
Raportin julkaisuaika	29.8.2006
Tekijä	Kangasalan kunta, ympäristöpalvelukeskus, kaavoitus
Raportin nimi	RAPORTTI 5, Luonnos
Muut tähän mennessä ilmestyneet maaseutu-alueiden osayleiskaavan vaiheraportit	RAPORTTI 1, Ohjelmointi RAPORTTI 2, Tavoitteet RAPORTTI 3, Lähtötietoja ja selvitykset RAPORTTI 4, Rakennesuunnitelma
Tiivistelmä	Raportti 5 sisältää kaavaluonnoksen selostuksen.
Asiasanat	osayleiskaavoitus, maankäyttö
Tekstit	Jenni Joensuu-Partanen
Ulkoasun suunnittelu	Jenni Joensuu-Partanen
Kansikuvat ja muu kuvitus	Jenni Joensuu-Partanen, Markku Lahtinen
Kokonaissivumäärä	39 s.
Julkaisun jakaja	Kangasalan kunta, ympäristöpalvelukeskus, asiakaspalvelupiste Kunnanvirasto II, Urheilutie 13, PL 50, 36201 Kangasala Puh. 03-3777111, faksi 03-3777350
Maaseutualueiden osayleiskaava-alueen sijainti ja raja	 © Kangasalan kunta. Kartta ei ole mittakaavassa.

ESIPUHE

Maaseutualueiden osayleiskaavan luonnokseen on täsmennetty alkuvuodesta 2006 hyväksytyn rakennesuunnitelman pääperiaatteet haja-asutuksen ohjaamiseksi Kangasalan maaseutualueilla. Yleiskaava on luonteeltaan yleispiirteinen eli eri maankäyttömuodot osoitetaan kaavassa yleispiirteisillä aluevarausmerkinnöillä. Eri alueille sijoittuvaa uudisrakentamisen määrää ohjataan emätilatarkasteluun perustuvalla mitoituksella. Kaava mitoituksineen toimii tulevaisuudessa ohjenuorana ratkaistaessa suunnittelutarveratkaisuja ja rakennuslupia.

Valtaosa uudis- ja täydennysrakentamisesta ohjataan vanhojen kylien tuntumaan kylämäisen asumisen alueille. Tärkein tavoite kyläasutuksen sijoittamisessa on ollut olemassa olevien palvelujen, erityisesti kyläkoulujen, säilyttäminen, mutta myös toimivat joukkoliikenne- ja tieyhteydet Kangasalan keskusta ja edelleen Tampereelle, yhteisesti järjestetty vesihuolto ja rauhalliset kylätiet mm. kevyen liikenteen käyttöön ovat olleet tärkeitä valintakriteereitä. Kyläalueiden maankäytön ohjauksen helpottamiseksi on niiden osalta laadittu muita alueita tarkemmat kaavakartat.

Maaseutualueiden yleisilme säilyy maaseutumaisena peltojen, kyläalueiden ja metsien vuorotteluna. Arvokkaat kulttuurimaisema-alueet sekä muutoin maisemallisesti arvokkaat peltoaukeat tilakeskuksineen säästetään pääosin uudisrakentamiselta, jotta nämä kangasalalaiset maaseutumaisen tunnuspiirteet säilyvät myös tuleville sukupolville. Kyläalueiden yhteydessä sijaitseville ranta-alueille on mahdollista sijoittua sekä loma- että ympärivuotista asutusta. Näiltä osin Maaseutualueiden osayleiskaavalla muutetaan Kangasalan rantaosayleiskaavaa ja mahdollistetaan omarantaisen pysyvän asutuksen muodostuminen.

Maaseutualueiden osayleiskaavan laatiminen on ollut pitkä ja perusteellinen prosessi, jonka yhteydessä on maankäyttöä laajalla, 185 km²:n alueella ohjaavan kaavan lisäksi laadittu mm. maaseutualueiden ympäristöhoitoa ja rakennusperinnön säilyttämistä ohjaava kulttuuriympäristöohjelma. Kaavasuunnittelusta on vastannut suunnittelija Jenni Joensuu-Partanen kaavoitusarkkitehti Markku Lahtisen ohjauksessa. Kaavahankkeen suunnitteluryhmässä ovat toimineet myös ympäristönsuojelutarkastaja Anna-Maija Hallikas ja johtava rakennustarkastaja Mikko Ilkka.

Kangasalla 29.8.2006

Markku Lahtinen

Jenni Joensuu-Partanen

Kaavoitusarkkitehti

Suunnittelija

SISÄLLYSLUETTELO

KUVAILULEHTI.....	1
ESIPUHE	2
SISÄLLYSLUETTELO	3
1. JOHDANTO.....	5
OSAYLEISKAAVA-ALUE	5
OSAYLEISKAAVAN TARKOITUS JA OIKEUSVAIKUTUKSET.....	5
2. LISÄYKSIÄ LÄHTÖTIETOIHIIN.....	5
LIIKENNE.....	5
ELINKEINOT.....	6
3. OSAYLEISKAAVAN KESKEISET LINJAUKSET	7
4. KAAVAN LÄHTÖKOHDAT	8
VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET	8
MAAKUNTAKAAVA.....	10
KUNTASTRATEGIA.....	10
RANTAOSAYLEISKAAVA, RANTA-ASEMAKAAVAT JA RANTAKAAVAT	11
KAAVAN TAVOITTEET.....	11
5. OSAYLEISKAAVAN KUVAUS	12
ASUTUS	12
Kyläalueet.....	12
Ympäriveruotinen asutus ranta-alueilla	13
Suunnittelutarvealueet.....	15
MAA- JA METSÄTALOUS.....	15
Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet.....	15
Maatalous ja kotieläintalouden suuryksiköt	16
LUONNONYMPÄRISTÖ.....	17
Natura-alueet ja luonnonsuojelualueet	17
Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet	17
Perinnemaisemat.....	19
Arvokkaat kallio- ja moreenialueet	19
MAISEMA JA KULTTUURIPERINTÖ	19
Maisema-alueet.....	19
Kulttuuriympäristöt	20
Rakennuskulttuurikohteet.....	20
Muinaisjäännökset	20
VIRKISTYS	20
LIIKENNE.....	21
Tiestö ja raideliikenne	21
Kevyt liikenne.....	22
Liikennemelu.....	22
YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO JA ERITYISALUEET	22
Vesihuolto	23

Energiahuolto	23
Ampumaradat.....	23
6. MITOITUS.....	24
VÄESTÖENNUSTE JA RAKENTAMISEN MÄÄRÄ.....	24
MITOITUS	26
7. YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET	28
VAIHTOEHDOT.....	28
VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	29
Vaikutukset liikenteeseen	29
Vaikutukset yhdyskunta- ja palvelurakenteeseen	30
Vaikutukset ihmisten elinoloihin	31
Vaikutukset elinkeinojen harjoittamiseen	32
Vaikutukset luontoon.....	33
Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön	33
Vaikutukset teknisen huollon järjestämiseen	34
Taloudelliset vaikutukset	34
Omarantaisen ympärivuotisen asumisen vaikutukset.....	35
VAIHTOEHTOJEN VERTAILU	36
8. KAAVATYÖN VAIHEET JA OSALLISTUMINEN	36
SELVITYSTILANNE	37
OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS	37
AIKATAULU	37
9. LÄHDELUETTELO	38

LIITTEET:

Broiler- ja sikatalouden hajuhaittojen vaikutusalueet VTT:n mukaan
 Lisäyksiä lähtötietoihin:
 Joukkoliikenne
 Maatalous
 Vesihuolto

1. JOHDANTO

Kangasala kasvaa voimakkaasti osana Tampereen kaupunkiseutua. Osa pientalorakentamisesta sijoittuu asemakaava-alueiden ulkopuolisille haja-asutusalueille ja hajarakentamisen määrä riippuu mm. asemakaava-alueella tarjolla olevien tonttien määrästä. Kangasalan maaseutualueet vanhoine kylineen edustavat perinteisiä kangasalalaisia asuinpaikkoja, joissa maa- ja metsätalous on edelleen elinvoimainen elinkeino. Alueelle laadittava maaseutualueiden osayleiskaava on maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittama oikeusvaikutteinen yleiskaava.

Osayleiskaava-alue

Kaavoitettava alue on laaja ja se kattaa suurimman osan Kangasalan haja-asutusalueista (ks. kuvailulehden kartta) pl. entisen Sahalahden kunnan alueen. Osayleiskaava-alueen merkittävimmät asutuskeskittymät ovat Raikku, Tohkalan-Kautialan-Pispalan alue ja Liuksialan alue.

Osayleiskaavan tarkoitus ja oikeusvaikutukset

Yleiskaavan tarkoituksena on maaseutualueiden yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen ja eri toimintojen yhteen sovittaminen. Yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet eri tarkoituksiin, kuten asumiseen ja maa- ja metsätalouteen.

2. LISÄYKSIÄ LÄHTÖTIETOIHIN

Liikenne

Tiestö

Maaseutualueiden osayleiskaava-aluetta halkoo useita merkittäviä tieyhteyksiä. Pohjoisosan metsäalueen läpäisee valtatie 9 (Jyväskylantie). Valtatie 12 (Lahdentie) puolestaan sivuaa kaava-aluetta Raikussa. Valtatieltä 12 risteää Huutijärvellä kantatie 58 (Ponsantie) koilliseen kohti Orivettä ja itään maantie 325 (Sahalahdentie) Sahalahdelle ja edelleen Kuhmoisiin. Kaava-alueen eteläosassa Roineen länsipuolella kulkee maantie 310 (Kaarina Maununtytären tie) Kangasalta Valkeakoskelle.

Liikennemäärä valtatie 12:lla Huutijärven ja Pälkäneen välillä on noin 9500 ajoneuvoa vuorokaudessa ja valtatiellä 9 Suinulasta Oriveden suuntaan noin 9800 ajoneuvoa vuorokaudessa..

Joukkoliikenne

Maaseutualueiden osayleiskaava-alueen pääteillä on toimivat joukkoliikennedyteydet (ks. liitekartta). Parhaimmat joukkoliikennedyteydet on Ponsantiellä ja Sahalahdentiellä, joilla kulkee arkipäivisin yhteensä 35-40 vuoroa. Vanhalla Pälkäneen tiellä, Lahdentiellä ja Kaarina Maununtytären tiellä on päivittäin 10-20 vuoroa. Tiihalantiellä kiertää arkipäivisin viisi vuoroa.

Lisäksi Jyväskylätietä myöten kaavoitettavan alueen halki liikennöi useita kaukoliikenteen vuoroja, mutta sinne ei ole sijoittunut juurikaan asutusta.

Linja-autoliikenteen lisäksi kaavoitettavalla alueella toimii kunnan järjestämä palveluliikenne kahden palvelubussin voimin. Palveluliikenne tarjoaa yhteyden kunnan maaseutualueilta kuntakeskukseen ja takaisin, ja se kattaa kunnan kaikki kunnan osat vuoropäivinä. Palveluliikenne on kaikille avointa, mutta se on suunniteltu erityisesti iäkkäämpien ja liikuntaesteisten tarpeisiin.

Kevyt liikenne

Kaavoitettavalla alueella ei ole kevyen liikenteen väyliä. Maantiellä 325 (Sahalahdentie) on rakenteilla kevyen liikenteen väylä välille Huutijärvi-Sahalahti. Maaseudulla yksityisteitä tai muuta pientiestä, tyypillisimmillään päätien suuntaista ns. kylätietä, voidaan käyttää myös kevyen liikenteen tarpeisiin.

Liikennemelu

Kaavoituksessa tavoiteltava liikennemelun ohjearvo asuinalueilla päiväsaikaan on 55 dB. Tiehallinto on laatinut laskennallisen melualuemallin (Meluputkimalli 2004), jossa ei ole huomioitu mm. maastonmuotojen vaikutusta melutasoon. Melualuemallin avulla voi kuitenkin arvioida tieliikenteen aiheuttamaa melua kaava-alueelle sijoittuvien pääteiden läheisyydessä.

Lahdentiellä ohjearvon ylittävä melualue Kaivannon ja Pälkäneen rajan välisellä osalla on 0-160 m:n etäisyydellä valtatiestä. Nykyisellään lähimmät Raikun kylän talot sijoittuvat 50-150 m:n etäisyydelle Lahdentiestä. Ponsantiellä ja Sahalahdentiellä 55 dB:n ohjearvo ylittyy 0-80 m:n etäisyydellä tiestä. Valtatiellä 9 ohjearvo ylittyy 200 m:n etäisyydellä tiestä, mutta tien varrella ei ole asutusta.

Maaseutualueiden asukkaiden liikkuminen

Haja-asutuksen vaikutukset –selvityksessä selvitettiin Kangasalan maaseutualueilla asuvien työssäkäyntiä ja muuta liikkumista. Noin 60 % vastanneista talouksista käytiin työssä kodin ulkopuolella. Vastanneista noin puolet kävi työssä Tampereella. Perheen molempien puolisoiden työmatkat olivat pituudeltaan keskimäärin noin 25 km. Yli 80 % työmatkoista tehtiin sekä kesällä että talvella henkilöautolla. Linja-autolla ja pyörällä kulki töihin 3 % vastanneista. 57 %:lla talouksista oli kaksi autoa ja 37 %:lla yksi auto. Vastanneiden keskimääräinen etäisyys lähimmälle joukkoliikenteen pysäkille oli noin 1,3 km.

Lisäksi vastanneet tekevät mm. ostos-, harrastus- ja kyläilymatkoja. Ostosmatkat tehtiin pääosin työmatkojen yhteydessä henkilöautolla. Muutaman kerran viikossa tapahtuviin harrastuksiin liittyvät matkat tehtiin lähes täysin omalla autolla. Pyörän käyttö vapaa-ajan matkoissa lisääntyi kesällä 4 % verrattuna talviaikaan. Suurin osa maaseutualueiden koululaisista kuljetettiin kouluun linja-autolla ja taksilla. Lisäksi koulumatkoja tehtiin pyörällä, kävellen ja vanhempien kyydillä heidän työmatkansa ohessa.

Elinkeinot

Maatalous

Maaseutualueiden osayleiskaava-alueella harjoitetaan maataloutta 93 maatilalla (tilanne 14.10.2005). Tärkeimmät maatalouden tuotantomuodot ovat viljanviljely, jota harjoitetaan 32 tilalla ja lypsykarjatalous, jota harjoitetaan 27 tilalla. Lihanautojen kasvatusta harjoitetaan 9 tilalla ja hevostaloutta 7 tilalla. Lisäksi yksittäisillä tiloilla harjoitetaan siipikarjanlihantuotantoa, sikataloutta, puutarhakasviviljelyä ja kasvihuoneviljelyä, lammastaloutta sekä mehiläistarhausta (ks. liitekartta).

Broilertuotantoa harjoittavia tiloja on tällä hetkellä Varalassa ja Raikussa. Broilertuotanto on laajaa ja se edellyttää ympäristönsuojelulain mukaisen Pirkanmaan ympäristökeskuksen myöntämän ympäristöluvan. Tuotanto käsittää yhteensä noin 200 000 broileria. Lypsykarjataloutta harjoittavista tiloista kaksi on tällä hetkellä ympäristöluvan piirissä. Tilat sijaitsevat Tiihalassa ja Iharissa. Koko kunnan alueella on lypsykarjaa ja lihanautoja yhteensä n. 2300, joista arviolta yli puolet sijoittuu maaseutualueiden osayleiskaava-alueelle. Sikataloutta harjoittavilla tiloilla toiminta ei tällä hetkellä ole niin laajaa, että se vaatisi ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan. Vuonna 2005 viljelysala koko Kangasalan alueella oli n. 7600 ha. Tärkeimmät viljeltävät lajikkeet olivat kaura, ohra ja vehnä.

3. OSAYLEISKAAVAN KESKEISET LINJAUKSET

Maaseutualueiden osayleiskaavan keskeisenä tarkoituksena on ohjata maaseutualueille suuntautuvan asutuksen sijoittumista yhdessä maankäyttö- ja rakennuslain ja rakennusjärjestyksen kanssa. Yleiskaavaluonnos ja siinä esitetyt valinnat perustuvat kunnanhallituksen päätöksiin kaavan tavoitteista sekä tavoitteiden pohjalta tehdystä rakennesuunnitelmasta. Kaavoituksen kulkua selostetaan tarkemmin luvussa 8.

Yleiskaava-alue on laaja ja se sisältää lähes kokonaisuudessaan Kangasalan taajaman ulkopuoliset maaseutualueet (pl. entisen Sahalahden kunnan alue). Kaava-alue jakautuu kahteen osaan: eteläinen osa käsittää osan Tiihalaa, Kaarina Maununtytären tien varren Liuksialasta Valkeakosken rajalle sekä Vehoniemenkylän ja Saarikylien alueet. Pohjoiseen osaan kuuluvat kunnan pohjoiset alueet Tampereen rajalta Vesijärvelle, osan Suinulan Toosilaa, Ponsantien varren Huutijärveltä Oriveden rajalle sekä kunnan itäiset osat Sahalahdentien varresta entisen Sahalahden ja Pälkäneen rajoille ja etelässä Lahdentielle asti.

Kangasalan maaseutualueet ovat osa kasvavaa Tampereen kaupunkiseutua. Alueelle suuntautuu kasvavaa pientalorakentamispainetta, mutta alueen väestömäärän ennustetaan pysyttelevän v. 2020 suunnilleen nykyisellä tasolla. Osayleiskaavasta on laadittu kaksi eri vaihtoehtoa, jotka eroavat toisistaan mitoituksellisesti. Vaihtoehto 1 (VE 1) perustuu maltillisen haja-asutuksen skenaarioon ja vaihtoehto 2 (VE 2) voimakkaan haja-asutukseen skenaarioon. Väestöennustetta ja mitoitusta käsitellään tarkemmin luvussa 6.

Maaseutualueita kehitetään olemassa olevan kylärakenteen varassa tukien kyläkeskusten elinvoimaisuutta. Rakentamisen painopistealueita ovat Raikun ja Kautialan kylät, joissa on myös toimiva kyläkoulu. Kyläasutusta muodostetaan myös seuraaville kyläalueille: Tiihala, Vääkys-Kerppola, Suomatka-Keso, Vahderpää-Sammalisto, Pispala-Järvikulma, Lihasula, Majaalahti, Raikku, Vehoniemi, Liuksiala ja Ohtola. Kyläasutusalueiden pinta-ala on n. 950 ha, mikä on 4 % kaava-alueen pinta-alasta.

Kyläalueet on sijoitettu tukemaan olemassa olevien kyläkoulujen toimintaa ja ne on sijoitettu tärkeimpien liikenneyhteyksien ja olemassa olevien joukkoliikenneyhteyksien läheisyyteen. Kyläalueet on sijoitettu vanhojen kyläteiden tai muiden vähäliikenteisten teiden varsille, jossa kevyen liikenteen liikkuminen on turvallista.

Kaava-alue on hyvin suurelta osin maa- ja metsätalouden käyttöön tarkoitettua aluetta, jossa sallitaan myös haja-asutus. Maa- ja metsätalouden käyttöön tarkoitettuja alueita (M, M-2, M-3, MA, MA-2, MU) on yhteensä n. 22 070 ha, mikä on 92 % kaava-alueen pinta-alasta. Nykyisellään suhteellisen asumattomat kylien ulkopuoliset metsäalueet sekä luonnonsuojelualueet ja muut luonnonoloiltaan arvokkaat kohteet ympäristöineen säilytetään rakentamattomina vihervyöhykkeinä, joita käytetään laajasti myös virkistykseen ja ulkoiluun.

Kangasalan maaseutualueilla on monin paikoin säilynyt arvokasta kulttuuriperintöä, joka lisää maaseudun viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta mm. matkailuelinkeinon kannalta. Arvokkaiden kulttuurimaisemien ominaispiirteet säilytetään ja arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt säästetään pääosin uudisrakentamiselta. Tuleva kylärakentaminen sijoittuukin yleensä hieman sivuun vanhoista kyläkeskuksista ja niiden vanhimmista kantatiloista ja peltoaukeista. Maisemallisesti arvokkaita alueita (MA ja MA-2) on yhteensä n. 4560 ha, mikä on 19 % kaava-alueen pinta-alasta.

4. KAAVAN LÄHTÖKOHDAT

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä kuntien kaavoituksessa. Tavoitteet välittyvät kunnan kaavoitukseen pääasiassa maakuntakaavan ohjausvaikutuksen kautta. Yleiskaava on kunnassa keskeinen kaavataso tavoitteiden ja maakuntakaavan konkretisoinnissa. Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000.

Maaseutualueiden osayleiskaavaa koskevat seuraavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Kursivoidussa tekstissä arvioidaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista kaavaluonnoksessa.

Toimiva aluerakenne

- Aluerakenteen tasapainoinen kehittäminen hyödyntämällä olemassa olevia rakenteita ja alueiden omia vahvuuksia.
Luonnoksessa hyödynnetään olevaa asutusta, palveluita ja liikenneverkkoa. Maaseutualueiden vahvuuksina pidetään maaseudun rauhallista elinympäristöä ja puhdasta luontoa (ks. Suunnittelukeskus 2000), jotka säilytetään kaavassa.
- Kyläverkoston kehittäminen sekä maaseudun elinkeinotoimintojen edistäminen ja muun toimintapohjan monipuolistaminen.
Rakentamisen painopiste ohjataan kyläalueille. Maatalous on merkittävin kaava-alueella harjoitettavista elinkeinoista. Kaavalla tuetaan peltojen säilymistä viljelykäytössä.

Kulttuuriympäristöohjelmalla ja sen laatimiseen liittyneillä kyläkokouksilla tuetaan asukkaita huolehtimaan elinympäristöistään mm. talkoilla.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

- Olemassaolevien yhdyskuntarakenteiden hyödyntäminen ja eheyttäminen.

Asutukseen soveltuvat alueet sijoitetaan olemassa olevan asutuksen yhteyteen ja olevia kyläkeskuksia vahvistetaan ja eheytetään. Kyläalueita sijoitetaan erityisesti olemassa olevien palveluiden yhteyteen.

- Palvelujen ja työpaikkojen sijoittaminen siten, että ne ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa.

Kyläasutusta sijoitetaan Raikun ja Kautialan koulun läheisyyteen, jolloin sekä kevyen liikenteen että autoliikenteen on mahdollista kulkea koululle.

- Joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun edellytysten parantaminen.

Kyläasutus sijoitetaan pääasiassa olemassa olevien joukkoliikennedyhteyksien läheisyyteen.

Kyläasutus sijoitetaan pääasiassa vähäliikenteisempien kyläteiden varsille, jolloin parannetaan pyöräilyn ja jalankulun edellytyksiä.

- Rakennetun ympäristön ajallinen kerroksellisuus, omaleimaisuus ja ihmisläheisyys.

Kaavassa on tunnistettu alueen merkittävimmät arvokkaat kulttuurimaisemat ja ne pyritään säilyttämään. Uusi kyläasutus ohjataan vanhoilla kyläalueilla muutaman talon ryhmiksi maisemallisesti keskeisten tilakeskusten ja peltoaukeiden ulkopuolelle.

- Ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen poistaminen ja ennalta ehkäiseminen.

Asutusta ei ohjata vilkkaiden liikenneväylien välittömään läheisyyteen mm. meluhaittojen vuoksi.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

- Luonnonvarojen saatavuuden turvaaminen tuleville sukupolville.

Pohjavesien puhtaana säilyminen turvataan lain suomin keinoin. Arvokkaiden kallio-, moreeni- ja harjumuodostumien maankäyttöä rajoitetaan lain suomin keinoin.

- Kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön säilyminen.

Arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja rakennusten säilyminen turvataan lain suomin keinoin.

- Arvokkaiden luonnonalueiden ja niiden monimuotoisuuden säilyminen.

Luonnonsuojelualueiden ja -kohteiden, natura-alueiden ja muiden arvokkaiden luontokohteiden säilyminen turvataan lakien suomin keinoin.

- Ekologisten yhteyksien säilyminen suojelualueiden välillä.

Kyläalueiden väliin jätetään asumattomampia metsäalueita, jotka toimivat myös ekologisina yhteyksinä. Laajat, asumattomat metsäalueet kaava-alueen pohjois-, etelä- ja itäosissa säilytetään asumattomina.

- Luonnon virkistyskäytön ja luonto- ja kulttuurimatkailemisen edistäminen.

Laajat, asumattomat metsäalueet kaava-alueen pohjois-, etelä- ja itäosissa säilytetään asumattomina ja ne palvelevat laajalti myös virkistyskäyttöä. Seudullisten ulkoilureittien ympäristöt säilytetään asumattomina ja tietyillä alueilla edellytetään tarkempaa ulkoilun ohjaamista.

Toimivat yhteysverkostot ja energiahuolto

- Liikennejärjestelmien kehittäminen eri liikennemuodot käsittävinä kokonaisuuksina.

Kaavaan on sisällytetty maakuntakaavaan sisältyvät liikennejärjestelmien kehittämistarpeet.

Kyläasutus on pääasiassa sijoitettu olevien joukkoliikennedyhteyksien läheisyyteen ja kyläteiden varsille, joilla kevyt liikenne on turvallisempaa.

- Liikennetarpeen vähentäminen ja liikenneturvallisuuden parantaminen.

Auton käyttöä erityisesti lyhyillä matkoilla pyritään vähentämään sijoittamalla kyläalueita kyläteiden varsille, joilla kevyen liikenteen kulku on turvallisempaa ja sijoittamalla kyläasutusta koulujen läheisyyteen. Kyläasutus on sijoitettu pääasiassa vähäliikenteisempien kyläteiden varsille, joilla kevyen liikenteen kulku on turvallisempaa.

- Valtakunnallisesti tärkeiden liikenneväylien kehittämismahdollisuuksien turvaaminen.

Kaavaan on sisällytetty maakuntakaavaan sisältyvät liikennejärjestelmien kehittämistarpeet.

- Energiaverkostojen valtakunnallisten tarpeiden turvaaminen.

Kaavaan on sisällytetty maakuntakaavaan sisältyvät energiaverkostoja koskevat merkinnät.

Maakuntakaava

Maaseutualueiden osayleiskaavan valmistelua on ohjannut Pirkanmaan 1. maakuntakaava, joka on parhaillaan vahvistettavana ympäristöministeriössä.

Maakuntakaavan mk1 (maaseutuelinkeinojen kehittämisen kohdealue) merkinnän osalta on pyritty varmistamaan maatalouselinkeinon kehittämismahdollisuudet alueella. Maakuntakaavassa MY-merkinnällä esitetyt maatalousalueet, joilla on erityisiä ympäristöarvoja, on kokonaisuudessaan esitetty kaavassa joko merkinnällä MA (Maisemallisesti arvokas peltoalue) tai MA-2 (Maisemallisesti merkittävä peltoalue).

Maakuntakaavan teknistä huoltoa, tietoa, maisema-alueita, kulttuuriympäristöjä, muinaismuistoja sekä luonnonsuojelua koskevat merkinnät sisältyvät osayleiskaavaan sellaisenaan.

Kuntastrategia

Kangasalan kuntastrategia ilmaisee kunnan tahtotilan kunnan kehittämiseksi. Strategiaan liittyy myös konkreettisia maankäyttöön liittyviä tavoitteita. Maaseutualueiden osayleiskaavaa koskevia tavoitteita on esitelty tarkemmin osayleiskaavan raportissa 3. Lähtötietoja ja selvityksiä. Kuntastrategian tavoitteita on toteutettu kaavassa seuraavasti:

Yhdyskuntarakenne on taloudellinen ja toimiva sekä Kangasalla on riittävät, laadukkaat ja taloudellisesti tuotetut kunnalliset palvelut:

Pääosa maaseutualueiden uudisrakentamisesta ohjataan kyläalueille olemassa olevien palveluiden tuntumaan ja vanhojen kyläkeskuksien yhteyteen. Henkilöautolla liikkumisen tarvetta vähennetään sijoittamalla kyläalueita toimivien joukkoliikenneyhteyksien varteen. Kaavassa on luotu selkeät pelisäännöt ja tasapuoliset kriteerit sen suhteen, mille alueille rakentamista ohjataan ja mitkä alueet säästetään rakentamiselta.

Elinkeinoelämän kasvulle turvataan hyvät edellytykset:

Kaavalla taataan maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset myös tulevaisuudessa. Pellot säilytetään viljelykäytössä ja varaudutaan eläintuotannon suuryksikköjen sijoittamiseen maa- ja metsätalousalueille.

Kunnan eri alueita kehitetään tasapuolisesti:

Tuetaan eri alueiden omaleimaisuutta säilyttämällä alueille arvokkaita ominaispiirteitä. Kyläasutus säilytetään väljänä ja viihtyisinä. Annetaan asukkaille suosituksia maisemanhoidosta ja rakentamistavasta.

Rantaosayleiskaava, ranta-asemakaavat ja rantakaavat

Rantojen rakentaminen 0-200 m:n etäisyydellä keskiveden korkeuden mukaisesta rantaviivasta mantereelle päin on tutkittu ja ratkaistu maanomistaja- ja kiinteistökohtaisesti oikeusvaikutteisessa Kangasalan rantaosayleiskaavassa. Lisäksi tietyillä alueilla rantarakentamista ohjaa ranta-asemakaava tai rantakaava. Rantaosayleiskaavan alueet 0-200 m:n etäisyydellä rantaviivasta eivät kuulu maaseutualueiden osayleiskaavaan lukuun ottamatta niitä alueita, joilla maaseutualueiden osayleiskaavan AT-alue sijoittuu 0-200 m:n etäisyydelle keskiveden korkeuden mukaisesta rantaviivasta. Lainvoimaiset ranta-asemakaavat ja rantakaavat säilyvät voimassa myös maaseutualueiden osayleiskaavan voimaantulon jälkeen. Ympärivuotisen asutuksen sijoittaminen Pelisalmen rantakaava-alueelle edellyttää rantakaavan muuttamista.

Ranta-alueelle sijoittuvalla AT-alueelle on mahdollista rakentaa joko rantaosayleiskaavan mukainen loma-asunto tai maaseutualueiden osayleiskaavan mukainen ympärivuotinen asunto. Ranta-alueelle ei muodosteta uusia rakennuspaikkoja, vaan rakennuspaikkojen määrä ja sijainti on ratkaistu rantaosayleiskaavassa. Loma- ja ympärivuotiseen asutukseen soveltuvat paikat on maaseutualueiden osayleiskaavassa tarkasteltu kortteleittain rantaosayleiskaavan mukaisen korttelijaotuksen mukaisesti. 200 m on Kangasalan rantaosayleiskaavassa määritetty etäisyydeksi, jota lähemmäksi rantaviivaa saa rakentaa vain rantaosayleiskaavassa määritellyille rakennuspaikoille.

Yli 200 m:n etäisyydellä rantaviivasta sijaitsevien alueiden osalta on nähty tarpeelliseksi muuttaa rantaosayleiskaavaa maaseutualueiden osayleiskaavalla. Osayleiskaavassa on pyritty muodostamaan kokonaiskuva maaseutualueiden maankäytöstä. Tarkastelun on siksi tarkoituksenmukaista olla mahdollisimman kattava. Tällöin ns. kuivan maan rakentamista koskevista merkinnöistä saadaan mahdollisimman yhtenevät ja aluekokonaisuudet hahmottuvat paremmin, myös suhteessa toisiinsa. Rantaosayleiskaavan ympäristöarvoja kuvaavia merkintöjä on tällöin mahdollista myös tarkistaa niin, että arvokkaat alueet hahmottuvat osina laajempaa arvokasta kokonaisuutta eivätkä erillisinä kohdemaaisina alueina.

Rantaosayleiskaavan alumerkintöjä on tarkistettu yli 200 m:n etäisyydellä rantaviivasta siten, että rantaosayleiskaavan M- ja MT/s -alueet on korvattu M-, M-2- ja M-3-, MA- ja MA-2 –merkinnöillä. Tavanomaisten maa- ja metsätalousalueiden (M) sekä ympäristöarvoja sisältävien alueiden (roykissa MT/s, moykissa MA) välisiä aluerajauksia on myös hieman muutettu, koska maaseutualueiden osayleiskaavatyössä on ollut käytettävissä perusteellisempi selvitysaineisto kuin rantaosayleiskaavan laidinnassa. Maaseutualueiden osayleiskaavassa rantaosayleiskaavan muille kuin rakentamisalueille on lisätty luonnonsuojelua ja maisemansuojelua koskevia rantaosayleiskaavaan nähden uusia merkintöjä ja määräyksiä.

Kaavan tavoitteet

Maaseutualueiden osayleiskaavan keskeisiä tavoitteita ovat olemassa olevien palveluiden ylläpitäminen ja kehittäminen, maaseudun elinvoimaisuuden ylläpitäminen, uudisrakentamisen ohjaaminen, liikenteen aiheuttamien ongelmien vähentäminen ja kulttuuriympäristöjen hoitaminen. Tavoitteita on käsitelty tarkemmin raportissa 2. Tavoitteet.

Olemassa olevien palveluiden, erityisesti kyläkoulujen, säilyminen pyritään kaavalla turvaamaan sijoittamalla kyläalueita koulujen läheisyyteen. Maisemallisesti arvokkaat alueet ja pääteiden heikko liikenneturvallisuus ovat jonkin verran rajoittaneet kyläalueiden määrää ja laajuutta. Maaseudun elinvoimaisuuden ylläpitämistä tuetaan kaavalla sijoittamalla kyläalueet vanhojen kyläkeskusten ja siten olemassa olevan asutuksen yhteyteen ja mahdollistamalla maa- ja metsätalouden ja muun yritystoiminnan harjoittaminen alueella.

Viime aikainen maaseutualueille suuntautunut uudisrakentaminen on sijoittunut alueelle hyvin hajanaisesti ja yhdyskuntarakenteen kannalta epätarkoituksenmukaisesti. Kaava ohjaa rakentamista sijoittumaan pääasiassa asumisen kannalta hyvin sopiville alueille, mikä eheyttää nykyisin hajanaista yhdyskuntarakennetta. Rakennusoikeuden määrä lasketaan tilakohtaisesti kullekin alueelle lasketun ohjeellisen mitoituksen ja tilan aiemmin käyttämän rakennusoikeuden mukaisesti. Samantyyppisillä alueilla sijaitsevat tilat ovat näin ollen tasapuolisessa asemassa toisiinsa nähden.

5. OSAYLEISKAAVAN KUVAUS

Asutus

Kyläalueet

Kaavan tavoitteiden ja eheytyvän yhdyskuntarakenteen periaatteen mukaisesti pääosa maaseutualueiden rakentamisesta ohjataan kyläalueille. Kyläalueella tarkoitetaan taajaman ulkopuolella olevaa asutustiivistymää, jossa voi olla myös palveluita, esimerkiksi kyläkoulu. Kyläalueet sijoittuvat maaseudun olevan kyläasutuksen ja palvelujen yhteyteen. Tällöin pyritään vähentämään myös henkilöautolla liikkumisen tarvetta.

Kyläalueet täyttävät seuraavat kriteerit:

- Alueella tai sen läheisyydessä on kylämäistä asutusta.
- Alueella on kyläkoulu tai alue sijaitsee enintään viiden kilometrin etäisyydellä koulusta ja/tai kunnan keskustaajamasta.
- Alue sijaitsee hyvin liikenneyhteyksien varrella.
- Alueen läheisyydessä on toimiva joukkoliikenneyhteys.
- Alueen kevyt liikenne on mahdollista järjestää vähäliikenteisillä kyläteillä.
- Alueella toimii tai sinne on suunnitteilla yhteinen vesihuolto.
- Alue ei ole luonnonoloiltaan erityisen arvokas.
- Alue ei ole arvokasta kulttuuriympäristöä.

Mitoituksella ohjataan suhteellisesti eniten kaava-alueen rakentamisesta sijoittuvaksi kyläalueille. Kyläalueiden mitoitus on jaettu kahteen luokkaan: suurempi mitoitus on Kautialan ja Raikun kylissä (AT-1), joissa on toimiva kyläkoulu. Muilla kyläalueilla (AT-2) mitoitus on hieman pienempi. AT-2 –alueita ovat seuraavissa kylissä: Tiihala, Vääksy-Kerppola, Suomatka-Keso, Vahderpää-Sammalisto, Pispala-Järvikulma, Lihassala, Majaalahti, Vehoniemi, Liuksiala ja Ohtola.

Osayleiskaavalla mahdollistetaan asuinpientalojen rakentaminen kyläalueille sekä haja-asutukseen soveltuville maa- ja metsätalousalueille. Kaavassa ei varata alueita rivi- ja kerrostalorakentamiseen. Kylärakentaminen on pääosin vanhaa kyläasutusta täydentävää. Kautialassa kylärakentamista on osoitettu myös ennestään rakentamattomille alueille koulun länsipuolella sekä kylän koilliselle alueelle Tohkalaan. Kyläasutus ei muodosta tiiviitä, yhtenäisiä pientaloalueita, vaan asutus pyritään sijoittamaan kullekin kylälle ominaisella tavalla esimerkiksi muutaman talon ryppäisiin. Uudisrakentamisen sijoittuminen kyläalueille riippuu kunkin kylän maanomistusoloista, aiemmasta rakentumisesta, alueen sisäisistä tieyhteyksistä ja maaston sopivuudesta rakentamiseen.

Kyläalueelle on mahdollista sijoittaa pientaloasumisen lisäksi ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia maatalouden tilakeskuksia ja työtiloja sekä palveluita. Useiden kyläalueiden tuntumassa on arvokasta kulttuuriperintöä: Raikun kyläkeskus sijaitsee maakunnallisesti arvokkaassa Heposelän-Raikunjärven kulttuurimaisemassa ja Vehoniemen kyläalue osin maakunnallisesti arvokkaassa Vehoniemen kulttuurimaisemassa. Vääksyn ja Kerppolan kyläalueiden tuntumassa sijaitsevat valtakunnallisesti arvokas Vääksyn kartano ja kulttuurimaisema sekä maakunnallisesti arvokas Kerppolan kulttuurimaisema. Lhasulan kyläalueet sijaitsevat Haralanharjun valtakunnallisen maisemanähtävyyden maisema-alueella sekä maakunnallisesti arvokkaan Lhasula-Palon kulttuurimaiseman tuntumassa. Tiihalalan kyläalue sijoittuu maakunnallisesti arvokkaalle Liuksialan-Tiihalalan kulttuurimaisema-alueelle.

Kyläalueiden maankäyttöä ohjataan muita alueita tarkemmilla kyläkartoilla. Kyläkartoissa esitetään suositukset rakentamiseen hyvin sopivista alueista ja rakennuspaikkakohtaisesti ranta-alueiden ympärivuotiset asunnot ja loma-asunnot, joista tarkemmin seuraavassa luvussa. Kyläkartoilla esitetään kylien liikenteen järjestämisen kannalta merkittävimmät tiet sekä ohjeelliset uudet tieyhteydet. Samoin on huomioitu kyläalueilla nykyisellään kulkevat ulkoilureitit, lähinnä hiihtoladut sekä Tiehallinnon meluputkimallin mukainen ohjeellinen liikennemelun vaikutusalue.

My-merkinnällä kyläkartoissa osoitetut alueen osat ovat maisemallisesti merkittäviä peltoja, joilla rakentamiselta edellytetään maisemallisten arvojen vuoksi erityistä huolellisuutta. Näillä alueilla uudisrakennukset tulee sijoittaa tiestön tai olevan rakennuskannan yhteyteen tai metsän rajaan ja rakennusten sijoittelussa tulee käyttää hyväksi olevaa kasvillisuutta ja maaston muotoja. Peltoalueita rajaavat reunamat tulee säilyttää maisemallisesti ehyinä ja puustoisina. Alueet, joille tulisi rakentamisen yhteydessä istuttaa uusi maisematilaa rajaava reunapuusto, on kuvattu istutettavan reunapuuston merkinnällä. Lisäksi on esitetty kulttuuriympäristöohjelman maisemaselvityksen mukaiset tärkeät, avoimena pidettävät näkymät.

Ympärivuotinen asutus ranta-alueilla

Maaseutualueiden osayleiskaavalla muutetaan Kangasalan rantaosayleiskaavaa siten, että tietyille alueille voi rakentaa joko rantaosayleiskaavan mukaisen loma-asunnon tai maaseutualueiden osayleiskaavan mukaisen pysyvän asunnon. Nämä loma- ja ympärivuotiseen asutukseen tarkoitettut alle 200 m:n etäisyydelle rantaviivasta sijoittuvat ranta-alueet sijaitsevat kyläalueiden yhteydessä ja ne on merkitty kaavaan AT-1 tai AT-2 –merkinnällä. Rakennuspaikkojen määrä ja sijainti loma-asuntokortteleittain on ratkaistu Kangasalan rantaosayleiskaavassa eikä rakennuspaikkojen määrää muuteta maaseutualueiden osayleiskaavalla.

Rakennuspaikkoja, joille voi rakentaa loma-asunnon tai ympärivuotisen asunnon, on yhteensä 118 kpl. Näistä 111 rakennuspaikalle on jo rakennettu loma-asunto ja 7 rakennuspaikkaa on vielä kokonaan rakentamatta.

Alueet, joille voi sijoittua ympärivuotista asutusta, sijaitsevat kaavan mukaisten kyläalueiden yhteydessä. Ympärivuotista asutusta ei ole sijoitettu alueille, jotka sijaitsevat etäällä palveluista ja joukkoliikenneyhteyksistä tai muuten etäällä yhdyskuntarakenteesta eikä alueille, joilla on erityisiä luonto-, maisema- tai virkistysarvoja.

Kangasalan kunnan ranta-asumisen mahdollisuuksia selvittänyt työryhmä (ks. Raportti omarantaisesta vakituisesta asumisesta) edellytti raportissaan ympärivuotisen asumisen mahdollisuuksien selvittämistä tietyillä alueilla. Taulukossa on esitetty kunkin alueen soveltuvuus ympärivuotiseen asutukseen perusteluineen.

	Soveltuuko alue ympärivuotiseen asutukseen?	Perustelut
Neulaniemi	ei	Ranta-alue on osa maisemallisesti arvokasta peltoaluetta, ei turvallista kevyen liikenteen yhteyttä Kautialaan.
Kautiala	kyllä	Kyläkoulu lähietäisyydellä, toimivat joukkoliikenneyhteydet.
Pispala	kyllä	Kyläkoulu melko lähellä, toimivat joukkoliikenneyhteydet.
Vääksy (Ponsantien varsi)	ei	Sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaalla Vääksyn kulttuurimaisema-alueella.
Vääksy (Nuorronjärvi 2 kpl)	ei	Sijaitsee maisemallisesti arvokkaalla peltoalueella Kerppolan ja Vääksyn kulttuurimaisemien tuntumassa.
Kerppola 2 kpl	kyllä/ei	Ympärivuotinen asutus on mahdollista Veneojantien varressa. Muutoin ehdotetut alueet osa maisemallisesti arvokasta peltoaluetta ja Kerppolan kulttuurimaisemaa.
Pelisalmi (Isosaari)	kyllä	Edullinen sijainti ja hyvät liikenneyhteydet. Saaren pinta-ala riittävä väljälle asutukselle.
Pelisalmi (Sahalahdentien varsi 2 kpl)	kyllä/ei	Melko edullinen sijainti yhdyskuntarakenteesta ja toimiva joukkoliikenne. Sahalahdentien eteläpuolella turvalliset kevyen liikenteen yhteydet.
Liuksiala	kyllä	Melko edullinen sijainti, kohtuulliset liikenneyhteydet, etäämmällä Liuksialan kulttuurimaisemasta.
Heponiemi 2 kpl	ei	Alueet ovat osa maisemallisesti arvokasta aluetta ja Heposelän-Raikunjärven kulttuurimaisemaa.
Raikku 3 kpl	kyllä/ei	Ympärivuotista asutusta voi sijoittua Raikun Nopolan alueelle. Ns. Raikun kannas on maisemallisesti arvokasta aluetta ja osa Heposelän-Raikunjärven kulttuurimaisemaa.
Vehoniemi	ei	Alue on maisemallisesti arvokasta ja osa Vehoniemen kulttuurimaisemaa.

Ranta-alueille sijoittuvat rakennuspaikat esitetään tarkemmissa 1:10 000 kyläkohtaisissa kaavakartoissa. Kyläkohtaisissa kaavakartoissa on esitetty:

- Rantaosayleiskaavan mukaiset rakennuspaikat ja suositeltavat rakennuspaikat, jonne voi rakentaa loma-asunnon tai ympärivuotisen asunnon.
- Rantaosayleiskaavan mukaiset ympärivuotiset asunnot.
- Suositeltavat ympärivuotisen asunnon sijoituspaikat.
- Rantaosayleiskaavan mukaiset loma-asuntojen rakennuspaikat ja suositeltavat loma-asuntojen paikat, joille ei voi sijoittaa ympärivuotista asuntoa.

Ympärivuotisen asunnon sijainti AT-alueella saattaa erota hieman loma-asunnon sijainnista rantaosayleiskaavan mukaisella RA-alueella, koska maaseutualueiden osayleiskaavassa ympärivuotisen rakennuspaikan kokovaatimus on 3000 m² tai 5000 m² ja rakennuksen etäisyys rantaviivasta tulee olla vähintään 50 m.

Mietittäessä kunkin rakennuspaikan soveltuvuutta ympärivuotiseen käyttöön tulee huomioida lisäksi kaavamääräyksissä esitetyt rakennuspaikan koko- ja vesihuoltovaatimukset, rakennuksen etäisyys rantaviivasta sekä tieyhteyden sopivuus palo- ja pelastustoimen käyttöön.

Suunnittelutarvealueet

Suunnittelutarvealueista on määrätty kaavan yleismääräyksissä. Erityisiä arvoja sisältävät metsätalousvaltaiset alueet, jotka ovat laajoja, yhtenäisiä metsäalueita (M-3), maisemallisesti arvokkaat ja maisemallisesti merkittävät peltoalueet (MA ja MA-2), maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU), luonnonsuojelualueet (SL) ja retkeily- ja ulkoilualue (VR) ovat suunnittelutarvemenettelyn piirissä. Rakentaminen suunnittelutarvealueelle edellyttää MRL:n 137 § mukaista suunnittelutarveratkaisua.

Maa- ja metsätalous

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet

Suurin osa kaavoitettavan alueen pinta-alasta on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (merkinnät M, M-2 ja M-3, MU, MA ja MA-2). Alueiden pääkäyttötarkoitus on maa- ja metsätalous. M-alueet (M-, M-2 ja M-3) on jaettu eri luokkiin riippuen siitä, kuinka sopivia alueet ovat haja-asutuksen sijoittumiseen. Luokat eroavat toisistaan mitoituksellisesti. M-alueilla ei ole erityisiä maisemallisia arvoja.

M-2 –alueet koostuvat pääasiassa kyläalueiden välisistä, metsäisistä alueista, joilla sijaitsee satunnaista haja-asutusta. M-3 –alueet käsittävät laajat, yhtenäiset ja asumattomat tai lähes asumattomat metsäalueet, jotka ovat metsätaloustalouksessa. Alueiden rakentaminen ei ole yhdyskuntarakenteellisesti mielekästä, sillä palvelut ja yhdyskuntatekniikka sijaitsevat etäällä.

MU-merkinnällä on osoitettu ne maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Alueita ovat Kaarinan Polun – Birgitan Polun – Pirkan Hölkän ulkoilureittien ympäristö kaava-alueen lounaisosassa sekä Haralanharjun eteläosa. Alueilla on nykyisellään

runsasta virkistyskäyttöä, joka tulee huomioida myös alueilla suoritettavissa toimenpiteissä. Alueille voidaan tulevaisuudessa laatia erilliset ulkoilukäytön yleissuunnitelmat.

MA-merkinnällä on osoitettu kulttuuriympäristöohjelman maisemaselvityksen mukaiset maisemallisesti arvokkaat peltoalueet tilakeskuksineen, peltosaarekkeineen ja pellonreunuksineen. Alueille sallitaan vain vähäinen uudisrakentaminen. MA-2 -merkinnällä on osoitettu kulttuuriympäristöohjelman maisemaselvityksen mukaiset maisemallisesti merkittävät peltoalueet tilakeskuksineen, peltosaarekkeineen ja pellonreunuksineen. Alueille sallitaan hienovarainen uudisrakentaminen. MA- ja MA-2 -alueiden uudisrakentamista ja ympäristöhoitoa ohjaa alueelle laadittu kulttuuriympäristöohjelma. Kulttuuriympäristöohjelmassa on esitetty mm. ne peltosaarekkeet, jotka tulisi säästää rakentamiselta ja yhtenäisenä säilytettävät metsänreunat.

Maatalous ja kotieläintalouden suuryksiköt

Toiminnassa olevien nautakarjataloutta tai pienimuotoista sika- tai broilertaloutta harjoittavien maatilojen tilakeskukset tai suunnitellut tilakeskuksesta erillään olevat tuotantoyksiköt esitetään kaavassa am-kohdemerkinnällä. Uudisrakentamisen tulisi sijoittua vähintään 100 m:n etäisyydelle tilakeskuksesta tai tuotantoyksiköstä. Nautakarjataloudella tai pienimuotoisella sika- tai broilertuotannolla ei ole todettu olevan merkittäviä hajuhaitta- tai muita vaikutuksia ympäristöönsä.

Suurimuotoisen sika- ja broilertalouden tuotantoyksiköiden rakentamiseen varatut alueet on esitetty ME-merkinnällä. ME-merkinnän piiriin kuuluvat kunnan tai ympäristökeskuksen ympäristöluvan alaiset sika- tai broilertilat, joiden toiminta voi aiheuttaa hajuhaittoja lähiympäristöön. Hajuhaitat eivät saa muodostaa viihtyisyyshaittaa asutukselle. Toiminnan aiheuttaman hajuhaitan ohjeellinen vaikutusalue on merkitty rasterilla. Tuotantoyksiköiden hajuhaitan vaikutusalueen arviointiin on käytetty VTT:n ”Hajuhaitan vähentäminen maatalouden suurissa eläintuotantoyksiköissä” – tutkimuksessa esitettyjä suosituksetäisyyksiä tuotannon ja asutuksen välillä. Sika- ja broilertuotannon suosituksetäisyydet asutukseen eläinmäärästä riippuen on esitetty kaavan liitteenä.

Sika- ja broilertalouden suuryksiköt on sijoitettu siten, ettei niiden ympäristöön ei ole esitetty asutukseen sopivia alueita (kyläalueita) arvioidulle hajuhaitan vaikutusalueelle. Haja-asutusluontoinen uudisrakentaminen pyritään ohjaamaan vaikutusalueen ulkopuolelle. Vaikutusalueen laajuudessa on huomioitu myös tuottajan lähitulevaisuudessa suunnittelemat laajennukset. Suuryksikön etäisyys asutuksesta ja hajuhaitan vaikutusalueen laajuus ratkaistaan haettaessa toiminnalle ympäristölupaa, sillä niihin vaikuttavat eläinmäärän lisäksi myös tuotannossa käytettävä tekniikka.

Maisemallisesti arvokkaalle tai maisemallisesti merkittävälle peltoalueelle rakennettavalta tuotantotilojen rakentamiselta edellytetään rakennusten ilmeen erityistä sopeuttamista alueen arvokkaaseen maisemakuvaan. Maisemakuvan muuttamista tulee tällöin välttää. MA-alueilla sallitaan toimivien maatilojen täydennysrakentaminen, mutta uudet maatilat ja muu elinkeinon harjoittaminen tulisi ensisijaisesti sijoittaa MA-alueiden ulkopuolelle.

Pirkanmaan maakuntakaavassa on esitetty maaseutuelinkeinojen kehittämisen kohdealue merkinnällä mk1 Pälkäneen Epaalan ympäristöön. Merkinnän alue ulottuu myös Kangasalan kaakkoiskulmaan Varalan kylän alueelle. Merkinnällä osoitetaan laajoja peltoaukeita, joilla on

edellytykset monipuoliseen erikoistuvaan tuotantoon ja jalostukseen. Alueen suunnittelussa tuetaan ja vahvistetaan alueelle luonteenomaisia erikoistuotannon toimintamahdollisuuksia.

Luonnonympäristö

Yhtenä alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä mm. huomioimalla ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Luonnon monimuotoisuuden säilymisen merkittävimmät uhkatekijät Tampereen kaupunkiseudulla ovat hallitsemattomasti tapahtuva rakentaminen, luonnonvarojen käyttö ja lisääntyvä kulutus.

Kaava-alue on luonnonoloiltaan merkityksellinen. Kaavassa luonnonsuojelualueet ja muut luonnonoloiltaan arvokkaat alueet ja kohteet ympäristöineen sijoittuvat kyläalueiden ulkopuolelle. Arvokkaat alueet sijoittuvat pääsääntöisesti osaksi laajempia, rakentamattomia metsäalueita muodostaen yhtenäisiä ekologisia alueita. Kylien väliset rakentamattomat metsäalueet pyritään säilyttämään rakentamattomina metsätalousalueina, jolloin ne toimivat myös ekologisina alueina tai yhteyksinä eri alueiden välillä.

Kaavasuunnittelun pohjaksi toteutettiin v. 2001 ja 2002 luontoselvitykset. Selvityksissä inventoitiin kaava-alueelta luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat kohteet, joita ei ollut muodostettu luonnonsuojelualueiksi. Luontoselvitykset tehtiin kohdennetusti kyläalueille ja niiden läheisyyteen ja ne toteutti Marja Nuottajärvi Suunnittelukeskus Oy:stä. Selvityksiä täydennettiin Kautialan, Suomatkan ja Vääksyn osalta kesällä 2006. Aiemmin luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita oli inventoitu myös Pirkanmaan ympäristökeskuksen toimesta v. 1997.

Natura-alueet ja luonnonsuojelualueet

Nat-merkinnällä on osoitettu alueella sijaitsevat valtioneuvoston päätöksen mukaiset Natura 2000 –ohjelman alueet täydennysalueineen. Kaava-alueella sijaitsevat seuraavat natura-verkoston alueet: Hautalammi, Salmus, Hepomäen-Kalkunvuoren pähkinälehdot. Kaava-alueen läheisyydessä sijaitsevat myös lintujärvien alueen ja Keisarinharju-Vehoniemenharjun natura-alueet. Tarkemmat tiedot natura-kohteista löytyvät erillisselvityksistä.

Luonnonsuojelualueen merkinnällä (SL) on kaavassa osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojellut alueet ja kohteet. Luonnonsuojelualueet kuuluvat valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin tai ovat yksityisluonteisilla mailla olevia ympäristökeskuksen rauhoittamia alueita. Luonnonsuojeluohjelmat on laadittu valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen turvaamiseksi. Luonnonsuojelualueilla ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Tarkemmat tiedot kohteista löytyvät Kangasalan kunnan luontokohteet –selvityksestä.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet

Kaava-alueelle tehdyissä luontoinventoinneissa havaittiin alueelta runsaasti suojeluohjelmiin kuulumattomia luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita, jotka on esitetty luo-merkinnällä. Luo-alueet ovat tyypillisesti pienialaisia, mutta lajirikkaita alueita, ekologisten käytävien alueita tai eri luontotyyppien vaihettumisalueita; metsän ja pellon reunavyöhykkeitä, kosteikkoja, uhanalaisten lajien esiintymisalueita ja metsälain mukaisia erityisen tärkeitä ympäristöjä. Uudisrakentaminen suunnataan ensisijaisesti luo-alueiden ulkopuolelle. Mikäli rakentamiselle ei löydetä muuta sijoittumisvaihtoehtoa, tulee rakentaminen toteuttaa siten, että se vaaranna alueen tai kohteen luonnonsarvoja.

Kaavaan on sisällytetty myös rantaosayleiskaavan alueelle sijoittuvat rantaosayleiskaavan valmistumisen jälkeen inventoinneissa todetut luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet. Tarkemmat tiedot luo-kohteista löytyvät Kangasalan kunnan luontokohteet – selvityksestä sekä maaseutualueiden osayleiskaavan luontoselvityksistä.

Kaavaan ei ole sisällytetty tehtyjä yksittäisiä liito-oravan tai muun uhanalaisen eläin- tai kasvilajin havaintoja lukuun ottamatta muutamia kyläkarttoja, joihin on ohjeellisella luo-2 -merkinnällä merkitty kyläalueelle sijoittuvat uhanalaisten lajien havainnot tai muut inventoimattomat alueet, joilla saattaa olla luonnonsuojelullista arvoa. Rakennettaessa alueelle tulee selvittää alueen luonnonarvot eikä rakentaminen saa heikentää niitä.

Luo-3 –merkinnällä osoitetaan maakuntakaavan mukainen pinta-alaltaan laaja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Kyseessä on informatiivinen merkintä, jolla osoitetaan maakunnallisesti merkittävä yhtenäinen luontokokonaisuus. Tällä Kangasalan ja Oriveden alueille ulottuvalla Pukalan ja Harjunvuoren-Viitapohjan alueella esiintyy useita erityyppisiä luonnonarvoja ja sillä on virkistyksestä ja metsätaloudesta johtuvaa luonnon monikäyttöä. Alueen maankäyttö ja siellä suoritettavat toimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että edistetään alueen luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Perinnemaisemat

Merkinnällä Pb-1 osoitetaan maakuntakaavan mukaiset maakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat ja merkinnällä Pb-2 paikallisesti arvokkaat perinnemaisemat. Kohteet varataan maa- ja metsätalouden harjoittamista varten, ja niitä tulee hoitaa menetelmin, jotka säilyttävät niiden maisema- ja luonnonarvot. Tarkemmat tiedot perinnemaisemista löytyvät Kangasalan kunnan luontokohteet-selvityksestä.

Arvokkaat kallio- ja moreenialueet

Ge-merkinnällä osoitetaan maakuntakaavan mukaisesti valtakunnallisesti arvokas moreenialue ja valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet sekä paikallisesti arvokkaat kallioalueet. Alueet ovat geologisesti ja maisemallisesti arvokkaita. Alueen käytössä ja hoidossa ei saa turmella alueen kaunista maisemakuvaa tai alueen geologisia arvoja. Metsänhoidolta edellytetään alueen maisemallisten arvojen säilyttämistä erityisesti kaukomaisemassa. Maa-aineksen ottaminen tulisi sijoittaa ensisijaisesti muille kuin geologisesti arvokkaille alueille. Mahdollisilta maa-aineksen ottoon liittyviltä suunnitelmilta edellytetään erityisen vaativaa suunnittelutasoa. Tarkemmat tiedot kallio- ja moreenialueista löytyvät erillisselvityksistä.

Maisema ja kulttuuriperintö

Kaava-alueen maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot ovat huomattavat. Kaava-alueella on niin valtakunnallisesti kuin maakunnallisesti arvokkaita laajoja maisema-alueita ja kulttuuriympäristöjä. Lisäksi kulttuuriympäristön laatimisen yhteydessä tehdyssä maisemaselvityksessä on kartoitettu muut maisemallisesti arvokkaat peltoalueet. Maisemallisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen huomioiminen uudisrakentamisen ohjaamisessa on ollut yhtenä kaavan tavoitteena.

Maisemallisesti arvokkaimmat alueet ovat maa- ja metsätalousvaltaisista alueista, joissa on käytetty aluevarausmerkintää MA tai MA-2. Niille sijoittuu vanhoja ja maisemallisesti keskeisiä peltoaukeita peltosaarekkeineen ja metsänreunoineen sekä vanhoja kylätontteja tai yksittäisiä kantatiloja. MA- ja MA-2 -alueille sallitaan vain vähäinen uudisrakentaminen ja niiden maisemakuva pyritään säilyttämään ennallaan. Laajempien kulttuuriympäristö- ja maisema-aluekokonaisuuksien maankäytön ja rakentamisen tapaa ja sijoittumista ohjataan erillisillä merkinnöillä.

Maisema-alueet

Arvokkailla maisema-alueilla tarkoitetaan laajoja kulttuuriympäristöjä, joilla rakennetun ympäristön lisäksi on arvokkaita maisemallisia ominaisuuksia. MAnv-merkinnällä osoitetaan Haralanharju valtakunnallisena maisemanähtävyytenä MAm-merkinnällä Liuksialan-Tiihalan maisema-alue, Saarikylien maisema-alue ja Pälkäneen maisema-alue. Kaavan tavoitteena on säilyttää maisema-alueiden maaseutumaiset ominaispiirteet, jotka koostuvat tyypillisesti järvien, metsien sekä kylien ja viljelyalueiden vuorottelusta. Maisema-alerajaukset ovat vaikuttaneet mm. uusien kyläalueiden määrään, laajuuteen ja sijoittumiseen.

Kulttuuriympäristöt

Kulttuuriympäristöillä (myös kulttuurimaisema) tarkoitetaan asutuksen, elinkeinojen, liikkumisen ja historiallisten tapahtumien vaikutuksesta muodostunutta arvokasta rakennettua miljöötä. Kaava-alueelle sijoittuu valtakunnallisesti arvokas (akv) Vääksyn kartano ja kulttuurimaisema ja kaava-alueen läheisyyteen sijoittuu myös valtakunnallisesti arvokas Liuksialan kartano ja kulttuurimaisema. Lisäksi kaava-alueelle sijoittuvat maakunnallisesti arvokkaat Vehoniemen kylä ja kulttuurimaisema, Heposelän-Raikunjärven kulttuurimaisema, Lihasula-Palo kulttuurimaisema, Köyrän kylä ja kulttuurimaisema, Kerppolan kulttuurimaisema sekä Ohtolan kylä.

Kaavan tavoitteena on säilyttää kulttuurimaisemien ominaispiirteet. Arvokkaiden kulttuurimaisemien osalta on käytetty pääasiassa aluevarausmerkintää MA maisemallisesti arvokas peltoalue ja alueille sijoittuu vain hyvin vähän uudisrakentamista. Alueiden rakentamisen tapaa ja sijoittumista sekä ympäristönhoitoa ohjaa kulttuuriympäristöohjelma. Rakentaminen toteutetaan kunkin kylän perinteeseen sopivalla tavalla.

Maisemallisesti arvokkaat ja usein jo vuosisatoja viljelykäytössä olleet peltoalueet on osoitettu MA- ja MA-2 –merkinnöillä. Maisemallisesti arvokkaat peltoalueet on selvitetty maaseutualueiden kulttuuriympäristöohjelman maisemaselvityksessä. MA-alueille ei tulisi sijoittaa uudisrakentamista ja MA-2 –alueille tulisi sijoittaa vain hienovaraista uudisrakentamista.

Rakennuskulttuurikohteet

Osa rakennuskulttuurikohteista on inventoitu ja osa on inventoimatta. Inventoitujenkin kohteiden inventointiluokitus on vanhentunut ja kohteet tulee arvottaa uudelleen. Näin ollen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset on merkitty kaavaan yleismerkinnällä ”rak” Rakennuskulttuurikohde. Merkinnällä esitetyillä kohteilla voi olla historiallista ja/tai maisemallista arvoa. Tarkemmat tiedot rakennuskulttuurikohteista löytyvät Kangasalan maaseutualueiden kulttuuriympäristöohjelmasta sekä erillisselvityksistä.

Muinaisjäännökset

Kaavaan on merkitty 1. ja 2. luokan kiinteät muinaisjäännökset, jotka ovat muinaismuistolain rauhoittamia sekä Vääksyn kartanon hautausmaa. Lisäksi kaava-aluetta sivuaa Vääksyssä Sarsan muinainen asuinpaikka-alue. Tarkemmat tiedot kiinteistä muinaisjäännöksistä löytyvät Pirkanmaan liiton ja Pirkanmaan maakuntamuseon äskettäin julkaisemasta julkaisusta Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset.

Virkistys

Kaava-alueella on laajat, rakentamattomat metsäalueet etelä-, pohjois- ja itäosissa sekä pienempiä rakentamattomia tai lähes rakentamattomia metsäalueita eri kylien peltoaukeiden välillä.

Metsäalueet toimivat sekä vihervyöhykkeinä ja ekologisina käytävinä että palvelevat alueen ja osin koko kaupunkiseudun asukkaiden ulkoilu- ja virkistyskäyttöä. Kaavassa pyritään säilyttämään nykyinen virkistys- ja ulkoilualueiden verkosto ja estämään muusta maankäytöstä johtuva alueiden pirstoutuminen ja yhteyksien katkeaminen. Kaavassa osoitetaan seudullisesti ja paikallisesti merkittävät ulkoilureitit ja ulkoilureittien yhteystarpeet.

Kaava-alueella on ulkoilu- ja retkeilykäytön kannalta kaksi tärkeää aluekokonaisuutta:

Kaava-alueen kaakkoisosassa Lempäälän ja Valkeakosken kuntarajojen ympäristössä on sekä luonnonoloiltaan että virkistyskäytöltään merkittävä aluekokonaisuus, jonka runkona ovat maakunnallisen Pirkan Taival –retkeilyreitistön Kaarinan polun, Birgitan polun ja Pirkan Hölkän ulkoilureitit. Ulkoilureitit ympäristöineen ovat maa- ja metsätalousaluetta, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta (MU). MU-alue on osoitettu Tampereen kaupunkiseudun eteläosalle korvaamaan kaupunkiseudun taajamarakenteen laajenemisesta johtuva virkistys- ja ulkoilualueiden menetys. Kaava-alueen eteläkärjessä Pirkan Hölkän reitin varrella on Rutajärven retkeily- ja ulkoilualue. Merkinnällä VR alue on osoitettu yleiseen retkeily- ja ulkoilukäyttöön. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota retkeily- ja ulkoilukäyttöedellytysten ja virkistysalueverkoston turvaamiseen ja kehittämiseen sekä ympäristön laadun säilymiseen.

Pohjois-Kangasalan laajalle metsäalueelle sijoittuu pohjoinen osa kunnan eri alueita yhdistävästä Kaarinan polun ulkoilureitistä. Pohjoisin osa laajasta metsäalueesta on osoitettu osaksi Kangasalan, Tampereen ja Oriveden alueille ulottuvaa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (luo-1). Alue on maakunnallisesti merkittävä yhtenäinen luontokokonaisuus, jolla esiintyy useita eri tyyppisiä luonnonarvoja. Lisäksi alueelle kohdistuu luonnon monikäyttöpaineita metsätalouden lisäksi liittyen erityisesti kasvavaan virkistys- ja ulkoilukäyttöön. Kaavassa osoitetaan ohjeellinen ulkoilureittiyhteys Pohjois-Kangasalta Tampereen Kintulamin retkeilyalueelle. Kaavassa osoitetaan lisäksi ohjeellinen ulkoilureittiyhteys Vehoniemenharjusta Iharin kautta kohti Pälkäneen Sappeeta.

Kyläkartoissa on esitetty kyläalueille sijoittuvat olemassa olevat ulkoilureitit, lähinnä hiihtoladut, ulkoilureitin ohjeellisen linjauksen merkinnällä. Nämä ulkoilureittiyhteydet on tarkoitus säilyttää myös tulevaisuudessa.

Liikenne

Tiestö ja raideliikenne

Asukkaiden henkilöautoliikenne tapahtuu nykyisiä liikenneväyliä pitkin. Kyläalueet on sijoitettu tärkeimpien liikenneyhteyksien varteen. Tärkeimmät tieyhteydet kyläalueilta kunnan keskustajamaan ja Tampereelle suuntautuvalle liikenteelle ovat Vehoniemestä ja Raikusta Lahdentie (vt 12), Kautialan, Pispala-Järvikulman, Vahderpää-Sammaliston ja Keso-Suomatkan alueilta Ponsantie (kt 58), Vääksyn-Kerppolan ja Majaalahden kyläalueilta Sahalahdentie (st 325), Liuksialan ja Ohtolan alueilta Kaarina Maununtytären tie (st 310) ja Lihasulan kyläalueilta Siitamantie. Ihari-Tursola –maantie on maakuntakaavan mukaisesti osoitettu tärkeäksi yhdistieksi.

Päätehtävänäään valtatiet yhdistävät maakuntakeskuksia ja ylempiluokkaisia kaupunkikeskuksia toisiinsa ja toimivat tärkeimpinä ulkomaanliikenteen reitteinä. Kantatiet täydentävät valtatieverkkoa ja yhdistävät kaupunkikeskukset tärkeimpiin liikennetarvesuuntiinsa. Seututiet välittävät seudullista

ja paikallista liikennettä. Ne kytkevät merkittävimmät liikennettä synnyttävät kohteet ylempiluokkaiseen verkkoon ja yhdistävät kuntakeskukset tärkeimpiin liikennetarvesuuntiinsa. Tärkeitä yhdysteitä ovat seutuverkon ulkopuolelle jäävät pääkokoajatie sekä maaseudun yhdyskuntarakenteen kannalta tärkeät yhdystiet.

Valtatie 9 välillä Suinula-Orivesi on osoitettu maakuntakaavan mukaisesti merkittävästi parannettavaksi tieosuudeksi. Kaavassa varaudutaan tien kehittämiseen nelikaistaiseksi. Pirkanmaan maakuntakaavan mukaan tien parantaminen toteutettaneen vaiheittain siten, että ensi vaiheessa tielle rakennetaan ohituskaistoja. Parantamistoimista on ryhdytty laatimaan yleissuunnitelmaa kesällä 2006. Toimenpiteet täsmentyvät suunnitelman valmistuttua.

Pääradan merkinnällä on osoitettu kaava-alueen pohjoisosan halkaiseva henkilö- tai tavalikenteen kannalta merkittävä Tampere-Jyväskylä –rata. Radan ympäristössä on otettava huomioon nopean junaliikenteen mahdollinen melu- ja värinävaikutus. Radan peruskorjaus on valmistumassa ja teknisen rakenteen uusiminen tullevat ajankohtaisiksi aikaisintaan n. v. 2010-2020.

Kevyt liikenne

Kaava-alueella ei ole rakennettuja kevyen liikenteen väyliä pois lukien rakenteilla oleva Huutijärvi-Sahalahti –kevyen liikenteen väylä. Kyläalueet on sijoitettu kyläteiden tai muiden vähäliikenteisten teiden varsille, mikä parantaa kevyen liikenteen liikkumismahdollisuuksia kyläalueella ja sen ympäristössä sekä kevyen liikenteen turvallisuutta.

Kaavassa on osoitettu kevyen liikenteen reittivaraukset. Huutijärvi-Sahalahti –väylän lisäksi Ponsantielle. Ponsantiella Huutijärven ja Kaitaantien välille on aloitettu kevyen liikenteen väylän suunnittelu. Lisäksi on esitetään kevyen liikenteen reittivaraukset Ponsantien käytöstä poistetuille ns. vanhan tien osuuksille välillä Kautiala-Tohkala ja Sammalisto-Vahderpää. Nämä vanhan tien osuudet on perusteltua ottaa nykyistä paremmin kevyen liikenteen ja kyläalueiden sisäisen liikenteen käyttöön.

Liikennemelu

Pääliikenneväylien läheisyydessä liikenteen aiheuttama melu on merkittävä ympäristöhaitta. Tiehallinnon laskennallisen melualuemallin (Meluputkimalli 2004) mukaan asuinalueiden päiväaikainen liikennemelun ohjearvo 55 dB ylittyy seuraavilla alueilla:

- Jyväskylätie etäisyydellä 0-200 m
- Lahdentie etäisyydellä 0-160 m
- Ponsantie ja Sahalahdentie 0-80 m
- Kaarina Maununtytären tie: pohjoisosa 0-80 m ja eteläosa 0-40 m

Liikennemelu ja sen asettamat vaatimukset tulee huomioida melualueelle rakennettaessa.

Meluputkimallin mukaiset ohjeelliset liikennemelualueet on esitetty kyläkartoissa ohjeellisen liikennemelun vaikutusalueen merkinnällä.

Yhdyskuntatekninen huolto ja erityisalueet

Vesihuolto

Kaavassa on esitetty maakuntakaavan mukaiset Vehoniemenharjulta Raikun ja Huutijärven kautta Sahalahdelle kulkevan päävesijohdon sekä Sahalahdelta Huutijärvelle kulkevan runkoviemärin linjaukset. Kaava-alueella on kunnallinen vesijohtoverkosto Raikun kylässä. Muualla keskitetyn vesihuollon järjestäminen tapahtuu Kangasalan vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaan osuuskuntapohjaisesti. Vesihuolto-osuuskunnat liittyvät Vesilaitoksen päävesijohtoihin ja runkoviemäriin.

Vehoniemenharju on osoitettu vedenhankinnan kannalta tärkeäksi pohjaveden muodostumisalueeksi (pv). Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden määrää tai laatua.

Maakuntakaavan merkinnän mukaisesti Vehoniemenharjulle on osoitettu merkinnällä tk Teknisen huollon kehittämisen kohdealue, jolla osoitetaan Tampereen kaupunkiseudun ja Valkeakosken seudun vedenhankintaan soveltuva tärkeä pohjaveden muodostamisalue. Alueen maankäytön suunnittelussa tulee turvata vedenhankinnalle tärkeiden alueiden säilyminen ja alueelle tai sen lähiympäristöön ei saa sijoittaa sellaista uutta maankäyttöä, joka vaarantaa pohjaveden muodostamisen. Kaavaan on merkitty maakuntakaavan mukaiset päävesijohdon ohjeelliset linjaukset Vehoniemestä Ruskoon ja Vehoniemestä Valkeakoskelle.

Osuuskuntien sisäisiä vesi- ja viemäriinjastoja ei ole esitetty kaavassa.

Energiahuolto

Energiahuollon osalta kaavaan on merkitty maakuntakaavan mukaiset olemassa olevat 400 kV:n ja 110 kV:n voimalinjat.

Ampumaradat

Kaavassa on EA-merkinnällä osoitettu ampumaradat, joiden toiminta vaatii ympäristöluvan. Ampumaradan käyttö aiheuttaa meluhaittoja lähiympäristöön ja lyijyhäulien käyttö voi aiheuttaa maaperän pilaantumista. Suomatkan ampumaradalla pyritään siirtymään muiden kuin lyijyhäulien käyttöön.

Suomatkassa sijaitsee Kymppi 64 ry:n ampumarata, jonka toiminnalla on vuonna 2006 voimaan astunut ympäristöluva. Radan lähialueet ovat maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettua M-2 -aluetta ja lähimpään olemassa olevaan asutukseen on matkaa radalta noin 150 m. Lähimmät kaavassa suunnitellut kyläasutuksen alueet sijaitsevat noin 1 km:n päässä ampumaradasta. Ampumaradan ympäristöluvassa on säädetty tarkat ehdot ampumaradan käytölle, mm. radan käyttöajat, melunsuojaustoimenpiteet ja alueen pintavesien lyijypitoisuuden selvittäminen. Ampumaradan ei arvioida heikentävän asuinolojen viihtyisyyttä suunnitelluilla kyläalueilla.

Kuohenmaassa sijaitsee Etelä-Kangasalan Metsästysseura ry:n ampumarata. Rata sijaitsee yhtenäisen metsäalueen keskellä ja matkaa lähimpään asutukseen on noin 1,5 km.

6. MITOITUS

Väestöennuste ja rakentamisen määrä

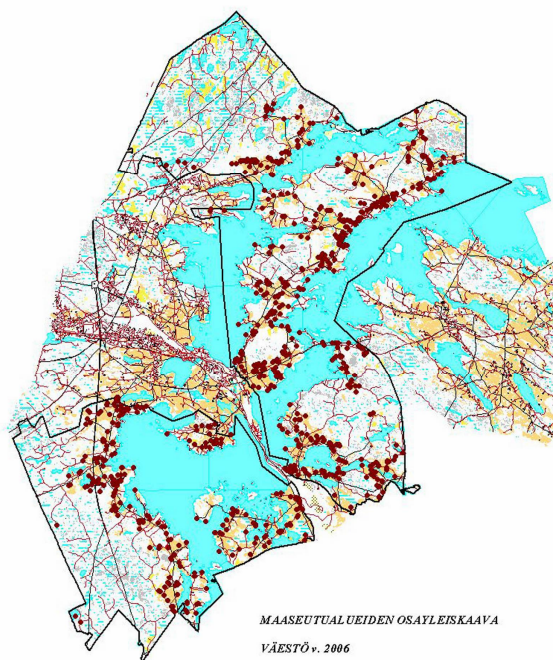
Maaseutualueiden osayleiskaava-alueen nykyinen väkiluku on 2036 henkilöä (tilanne 21.4.2006), mikä on 8 % koko Kangasalan väkiluvusta 26 807 (Tilastokeskus 2006).

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Kangasalan väestömäärä jatkaa kasvuaan tulevaisuudessa. Vuoden 2020 väestöennuste koko kunnan osalta on noin 28 600 henkilöä (Tilastokeskus 2006). Maaseutualueiden osayleiskaava-alueen väestöennuste vuoteen 2020 on noin 2010 henkilöä eli alueen väestömäärän ennustetaan pysyvän nykyisellä tasolla tai hieman alenevan. (Osayleiskaava-alueen väestöennuste on tehty muokkaamalla Tampereen seudullisen liikennemalli TALLI 2000:n maankäytön ja liikennejärjestelmän perusennusteen (ks. Kalenoja ym. 2002) väestön perusennustetta vastaamaan maaseutualueiden osayleiskaavan rajausta.)

Kangasalan ja maaseutualueiden osayleiskaava-alueen väkiluku ja väestönkehitys viime vuosina.

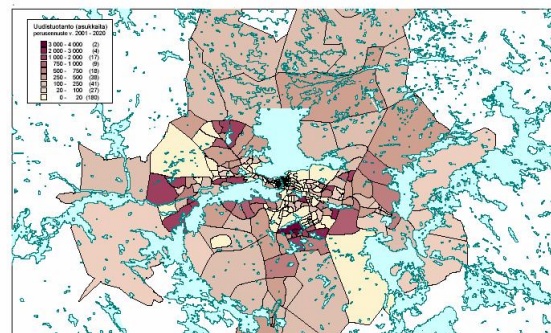
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 (Huhtikuu)
Maaseutualueet						2056	2036 (-20)
Kangasala (ml. ent. Sahalahti)	24 500	24 805 (+ 305)	25 217 (+ 412)	25 682 (+ 465)	26 185 (+ 503)	26 807 (+ 622)	

(Lähde: Tilastokeskus 2006)

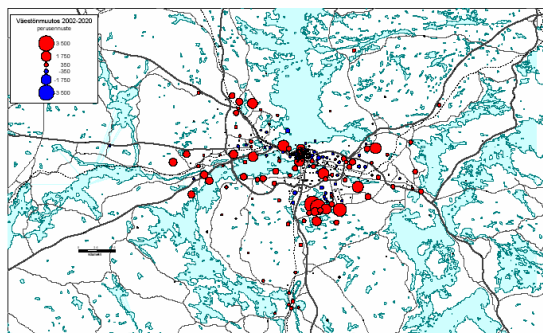

21.4.2006

1:150 000

Kuva 1.5 Uudisasuntotuotanto (asukkaista) perusennusteissa vuosina 2000-2020.

Kuva 1.4 Väestömäärän muutos alueittain perusennusteissa vuosina 2000-2020

Kuvissa on esitetty maaseutualueiden nykyinen väestö ja Tampereen seudullisen liikennemallin TALLI 2000:n maankäytön ja liikennejärjestelmän perusennusteen mukainen väestönlisäys Tampereen kaupunkiseudulla v. 2000-2020.

Maaseutualueiden osayleiskaavan väestö jakautuu ikäryhmittäin seuraavasti (tiedot v. 2005):

- 0-6 -v: 9 % (176 henk.)
- 7-15 -v: 12 % (244 henk.)
- 16-64 -v: 64 % (1316 henk.)
- yli 65 -v: 15 % (320 henk.)

Vanhimpien asukkaiden osuus väestöstä on monin paikoin maaseutualueilla suurempi kuin kunnan keskustaa-ajamassa. Lasten määrä taas on maaseutualueilla keskimäärin alhaisempi kuin kunnan keskustaa-ajamassa (ks. Suunnittelukeskus 2000). Innokaimpia haja-asutusalueelle muuttajia lienevät lapsiperheet sekä keski-ikäiset pariskunnat. Tärkeimmät haja-asutusalueelle muuttamisen syyt ovat:

1. Maaseudun rauha ja puhdas luonto
2. Tila ja väljyys
3. Lapsille turvallinen ympäristö
4. Juuret maaseudulla.

Viime aikaisen väestönkehityksen ja väestöennusteen valossa osayleiskaava-alueen väkiluku on hieman laskussa. Merkittävimmät alueen väestönkehitykseen vaikuttavat tekijät seudullisen liikennemallin perusennusteen mukaan ovat asumisväljyyden kasvu, asutuskuntien keskikoon pieneneminen ja ikärakenteen muutokset yli 65-vuotiaiden osuuden lisääntyessä.

Maaseutualueiden yhdyskuntarakenne on melko hajautunut. Vain 28 % väestöstä asuu kaavaan kyläalueeksi varatulla alueella. Haja-asutukseen soveltuvalla maa- ja metsätalousalueella (M) asuu vain 7 % kaava-alueen väestöstä. Huomattava osuus väestöstä asuu maisemallisesti arvokkaalla alueella (MA) tai maisemallisesti merkittävällä alueella (MA-2).

Maaseutualueiden nykyinen väestö (tilanne 26.4.2006) kaavaluonnoksen aluevarausmerkintöjen mukaisilla alueilla.

Aluevaraus-merkintä	Väkiluku as. (%)	Pinta-ala
AT	568 (28 %)	954 ha (9,5 km ²)
M	149 (7 %)	1372 ha (13,7 km ²)
M-2	156 (8 %)	3721 ha (37,2 km ²)
M-3	74 (4 %)	10935 ha (109,4 km ²)
MA	349 (17 %)	1707 ha (17,1 km ²)
MA-2	520 (26 %)	2855 ha (28,6 km ²)
MT	-	31 ha (0,3 km ²)
MU	11 (1 %)	1446 ha (14,5 km ²)
SL	-	901 ha (9,0 km ²) (osin vettä)
VR	1 (0 %)	45 ha (0,5 km ²)

Pientalojen uudisrakentaminen on Kangasalan maaseutualueilla ollut viime vuosina melko vilkasta. Kasvukeskuksissa on ollut havaittavissa suuntaus, jossa erityisesti lapsiperheet suosivat pientalovaltaista asumista, joka on suuntautunut erityisesti ympäristökuntiin. Tampereen seudullisen liikennemallin TALLI 2000:n maankäytön ja liikennejärjestelmän perussuunnitelmassa keskimääräisen asutuskunnan koon omakotitalossa on arvioitu olevan 2,8 hlöä. Lukua käytetään myös näiden mitoituslaskelmien pohjana. Alueen väestönkehityksessä ja väestöennusteessa vilkas pientalorakentaminen ja uusien lapsiperheiden muuttaminen alueelle eivät ilmene, sillä samanaikaisesti alueen asumisväljyys kasvaa ja alueelta muutetaan pois.

Kangasalan maaseutualueille suuntautuvan rakentamispaineen määrää kuvaa haettujen suunnittelutarveratkaisujen määrä. Vuosina 1998-2005 on maaseutualueille myönnetty keskimäärin 14 suunnittelutarveratkaisua vuodessa. Viimeisten vuosien aikana rakentamisen tahti on kiihtynyt ja 2003-2005 myönnettyjen suunnittelutarveratkaisujen määrän keskiarvo on 19 kpl /v. Haetuista suunnittelutarveratkaisuksista hylättiin n. 17 % eli tältä osin rakentaminen ei ollut MRL 137 §:n mukaista.

Haetut ja myönnetty suunnittelutarveratkaisut Kangasalan maaseutualueilla.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Haetut suunn.tarveratk. (kpl)	10	11	17	15	12	19	31	20
Myönnetty suunn.tarveratk. (kpl)	8	10	15	12	9	17	25	16

Myönnettyjen suunnittelutarveratkaisujen määrien perusteella voidaan maaseutualueiden asuntorakentamiselle muodostaa seuraavat kaksi skenaariota:

1) Varovaisen kasvun skenaario:

Jos tulevaisuudessa esimerkiksi asemakaava-alueilla myytävänä olevien tonttien määrä pysyy aiempia vuosia korkeammalla tasolla tai asuntolainojen korkotason nousu vähentää asuntolainojen kysyntää ja pientalorakentamista, voi maaseutualueiden rakentamisen määrä jäädä noin kymmeneen vuosittaiseen myönnettyyn suunnittelutarveratkaisuun. Tällä vauhdilla kaikkien uusien rakennuspaikkojen rakentuessa otetaan **vuoteen 2025 mennessä käyttöön 200 uutta rakennuspaikkaa**, mikä tarkoittaa noin 560 uutta asukasta alueella.

2) Voimakkaan kasvun skenaario:

Jos taas rakentamisen määrä säilyy nykyisellä, vilkkaalla tasolla eli noin 20 vuosittaisessa suunnittelutarveratkaisussa, otetaan kaikkien rakennuspaikkojen rakentuessa **vuoteen 2025 mennessä käyttöön 400 uutta rakennuspaikkaa**, mikä tarkoittaa noin 1120 uutta asukasta alueella.

Mitoitus

Mitoituksella määritellään tilakohtaiset rakennusoikeudet. Maanomistajien tasapuolisen kohtelun saavuttamiseksi maaseutualueiden osayleiskaavassa rakennusoikeuden määrä määritellään kiinteistökohtaisesti. Mitoituksen tavoitteena on maaseutualueiden yhdyskuntarakenteen eheyttäminen siten, että vuosittain käyttöön otettavista rakennuspaikoista noin 75 % sijoittuu kyläalueille ja noin 25 % muille alueille. Vuosina 1998-2005 myönnettyistä suunnittelutarveratkaisista vain 31 % sijoittui kaavaan kyläalueiksi merkityille alueille ja 69 % muille alueille.

Kaavaluonnoksesta on laadittu kaksi vaihtoehtoa, jotka eroavat toisistaan mitoituksellisesti. Vaihtoehto yksi (VE 1) perustuu em. varovaisen kasvun skenaarioon ja siinä maaseutualueilla otetaan vuoteen 2025 käyttöön noin 200 uutta rakennuspaikkaa. Mitoitusvaihtoehto kaksi (VE 2) perustuu voimakkaan kasvun skenaarioon ja siinä maaseutualueilla odotetaan seuraavien 20 vuoden aikana otettavan käyttöön noin 400 uutta rakennuspaikkaa.

VE 1: 200 rak.paikkaa

VE 2: 400 rak.paikkaa

Mitoitus perustuu emätilatarkasteluun. Kaavan laatimisen yhteydessä ei ole tehty koko alueen kattavaa emätilatarkastelua sen työläyden vuoksi. Emätilakohtainen rakentamisen määrä koko kaava-alueella on arvioitu kaavan laatimisvaiheessa tekemällä emätilatarkastelut pienemmillä, maanomistusoloiltaan erilaisilla alueilla ja ulottamalla arviot uusien rakennuspaikkojen määristä kattamaan koko kaava-alueen. Emätilatarkastelu toteutetaan maanomistajakohtaisesti vasta maanomistajan hakiessa suunnittelutarveratkaisua tai rakennuslupaa rakennushankkeelleen.

Emätilatarkastelun poikkileikkausajankohta on 1.1.1960, jota on käytetty poikkileikkausvuotena myös oikeusvaikutteisessa Kangasalan rantaosayleiskaavassa. Emätilakohtaisen rakennusoikeuden määrä on riippuvainen emätilan v. 1960 pinta-alasta (ha) kullakin kaavan aluevarausmerkinnän alueella, aluevarausmerkinnän mukaisesta mitoitusluokasta ja emätilalle 1.1.1960 jälkeen muodostettujen rakennuspaikkojen määrästä.

Vuonna 1960 tai sen jälkeen emätilasta lohotut rakennuspaikat vähentävät emätilan laskennallista rakennusoikeutta. Emätilasta lohotut loma-asuntojen rakennuspaikat eivät vähennä emätilan rakennusoikeutta. Emätilan ja siitä vuonna 1960 tai sen jälkeen lohottujen tilojen rakennusoikeus on pinta-alan mukainen %-osuus pyöristettynä lähimpään kokonaislukuun emätilan rakennuspaikkojen määrästä kaavan kunkin aluevarausmerkinnän alueella. Vuonna 1960 tai sen jälkeen emätilasta rakennuspaikaksi lohotulla tilalla ei ole rakennusoikeutta, jos emätila on jo käyttänyt rakennusoikeutensa. Jos emätilalla on rakentamatonta ja rakentamiseen soveltuvaa maata (esim. ei suota) AT-1- tai AT-2-alueilla, siirretään emätilan M-, M-2-, M-3-, MA-, MA-2- ja MU-alueiden rakennusoikeus ensisijaisesti sinne.

Kaavan emätilakohtainen mitoitus kaavan eri aluevarausmerkintöjen mukaisilla alueilla:

VE 1:

Tilakoko ja sitä vastaava rakennuspaikkamäärä (kpl)

	Rak.paikan koko vähintään	0,5 – 2 ha	2 – 5 ha	5 – 10 ha	10 – 15 ha	15 – 20 ha	20 – 25 ha	25 – 30 ha	30- ha
AT-1	3000 m2 / 5000 m2	1	2	3	4	5	6	7	8 + 1/alkava 5 ha

AT-2	3000 m2 / 5000 m2	-	1	2	3	4	5	6	7 + 1/alkava 5 ha
M	5000 m2	-	-	1	2	2	3	3	4 + 1/alkava 10 ha
M-2 = MA-2	5000 m2	-	-	1	1	1	2	2	3 + 1/alkava 10 ha
MA	5000 m2	-	-	-	1	1	2	2	3 + 1/alkava 15 ha
M-3 = MA = MU	2 ha	-	-	-	1	1	2	2	3 + 1/alkava 15 ha

VE 2:

Tilakoko ja sitä vastaava rakennuspaikkamäärä (kpl)

	Rak.paikan koko vähintään	0,5 – 2 ha	2 – 5 ha	5 – 10 ha	10 – 15 ha	15 – 20 ha	20 – 25 ha	25 – 30 ha	30- ha
AT-1	3000 m2 / 5000 m2	2	3	4	5	6	7	8	9 + 1/alkava 5 ha
AT-2	3000 m2 / 5000 m2	1	2	3	4	5	6	7	8 + 1/alkava 5 ha
M	5000 m2	-	1	1	2	2	3	3	4 + 1/alkava 5 ha
M-2 = MA-2	5000 m2	-	-	1	1	1	2	2	3 + 1/alkava 10 ha
MA	5000 m2	-	-	-	1	1	2	2	3 + 1/alkava 15 ha
M-3 = MA = MU	2 ha	-	-	-	1	1	2	2	3 + 1/alkava 15 ha

Kun kaavoitusvaiheessa ei tehdä koko kaava-alueen kattavaa emätilatarkastelua, ei pystytä arvioimaan kuinka paljon rakennuspaikkoja M-, M-2-, M-3-, MA-, MA-2- ja MU-alueilta voisi siirtyä AT-alueille. Ei myöskään tiedetä kuinka paljon yksittäiset tilat tulevat enimmillään saamaan rakennuspaikkoja tai kuinka moni tila mahdollisesti jää ilman rakennuspaikkoja. Näin ollen maanomistajien tasapuolinen kohtelu rakennuspaikkojen määrällä mitattuna selkeytyy vasta ajan myötä suunnittelutarveratkaisuja ja rakennuslupia haettaessa. Alueen rakentumista ylipäätään on vaikea arvioida, sillä siihen vaikuttavat niin maanomistajien maanmyyntihalukkuus kuin ostajien ostohalukkuus.

7. YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET**Vaihtoehdot**

Kaavasta on tehty kaksi eri vaihtoehtoa, jotka eroavat toisistaan mitoituksellisesti ja kaava-alueelle sijoittuvan rakentamisen määrän suhteen. Vaihtoehtojen muodostamisessa on hyödynnetty kaavan

raporteissa 1. Ohjelmointi ja 2. Tavoitteet esiteltynä maaseutualueiden kehityksen skenaarioiden 3. Ruuhkamaaseutu ja 4. Ekotek ajatuksia.

VE1 perustuu skenaarioon, jossa rakentamisen määrä maaseutualueilla on nykyistä vähäisempi ja VE2 skenaarioon, jossa rakentamisen määrä säilyy nykyisellä, vilkkaalla tasolla tai jopa hieman lisääntyy. Maaseutualueille sijoittuvan rakentamisen määrä on riippuvainen mm. asemakaava-alueelta vuosittain luovutettavien tonttien määrästä. Vaihtoehdot on esitelty tarkemmin mitoitusluvussa. Kaavaehdotuksen laatimista jatketaan hyväksytyn vaihtoehdon pohjalta.

- VE1: n. 200 uutta rakennuspaikkaa / seuraavat 20 v.
-> n. 550 uutta asukasta, joista n. 400 AT-alueilla.
- VE2: n. 400 uutta rakennuspaikkaa / seuraavat 20 v.
-> n. 1100 uutta asukasta, joista n. 800 AT-alueilla.

Vaikutusten arviointi

Arvioinnin päähuomio on kohdistettu niihin tekijöihin, jotka ovat nousseet keskeisinä esille kaavan valmistelun aikana. Koska kaava on luonteeltaan yleispiirteinen yleiskaava, ei sen toteutumisen laajuutta ja aikataulua voida varmuudella tietää. Alueen rakentuminen on riippuvainen niin rakennuspaikkojen kysynnästä kuin maanomistajien maanmyyntihalukkuudesta.

Vaikutukset liikenteeseen

Liikenteen määrä:

Henkilöautoliikenteen määrä lisääntyy kaava-alueella uusien asukkaiden myötä. Vaikka osa kylämäisen asumisen alueista sijaitsee lähietäisyydellä kyläkouluun tai kyläkauppaan, on hyvin suuri osa työpaikoista, harrastuksista ja kaupallisista palveluista saavutettavissa vain autolla. Alueen asukkaista valtaosa käy työssä Kangasalla tai Tampereella ja keskimääräinen työmatkan pituus on 25 km. Usein samalla matkalla haetaan useita eri palveluita, jolloin myös asiointi nopeutuu. Monessa perheessä onkin käytössä kaksi autoa. Lisääntyvästä henkilöautoliikenteestä aiheutuu erityisesti päästö- ja meluhaittoja, mitkä ovat keskeisimpiä lisääntyvän haja-asutuksen haittavaikutuksista.

AT-alueet sijoitettu toimivien joukkoliikenneyhteyksien läheisyyteen, josta mahdollisuus kävellä/pyöräillä pysäkille. Joukkoliikennettä käyttävien määrä saattaa lisääntyä, tosin alueen ikärakenteen nuorentuessa voi joukkoliikenteen käyttäjien määrä vähentyäkin.

Kevyt liikenne kyläalueilla lisääntyy.

Liikenteen toimivuus ja saavutettavuus:

Kaavalla ei vaikutuksia henkilöautoliikenteen toimivuuteen tai saavutettavuuteen.

Joukkoliikenneyhteyksien määrän mahd. heikkeneminen ei riipu kaavan toteutumisesta.

Liikenneturvallisuus:

AT-alueiden sisäinen kevyt liikenne on pääosin turvallista hiljaisilla kyläteillä. Raikun ja Vehoniemen läpi kulkevat tiet turvatomampia kevyelle liikenteelle, koska teillä on kapeat pientareet ja ne ovat melko vilkkaasti liikennöityjä ja niillä on myös raskasta liikennettä. Valtateiden, kantateiden ja seututeiden varsilla kevyen liikenteen on turvallista liikkua vain rakennetuilla pyöräteillä tai kevyen liikenteen käyttöön otetuilla vanhoilla tielinjauksilla.

Ponsantiellä ja Sahalahdentiellä osa kyläalueista sijaitsee eri puolella tietä kuin päätien varteen suunniteltu pyörätie. Tienylityspaikat muodostavat riskin kevyelle liikenteelle.

Toimenpide-ehdotuksia: Kevyen liikenteen väylien lisääminen ja käytöstä poistettujen tielinjauksien ottaminen kevyen liikenteen käyttöön, tehostettu liikennevalvonta ja alhaisemmat nopeusrajoitukset kyläalueilla ja hidasteet tienylityspaikoissa.

Vaikutukset yhdyskunta- ja palvelurakenteeseen

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen:

Viime aikoina pientalorakentaminen haja-asutusalueella on lisääntynyt ja ilman kaavaa tapahtunut rakentaminen on sijoittunut hyvin hajanaisesti. Hajanainen yhdyskuntarakenne on epätarkoituksenmukainen esim. tieverkon, yhdyskuntateknisten verkostojen ja kunnallisen palveluverkon kannalta. Kaavalla pääosa haja-asutusalueiden rakentamisesta ohjataan yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta parhaiten sopiville alueille. Rakentaminen painottuu alueille, joilla toimii kyläkoulu tai lähin koulu on alle viiden kilometrin etäisyydellä, joilla on toimiva joukkoliikenne ja sujuvat tieyhteydet sekä yhteinen vesihuolto järjestettynä tai suunnitelmissa ja joilla ei ole erityisiä luonnon-, kulttuurihistoriallisia tai maisemallisia arvoja.

Vaikutukset palvelurakenteeseen:

Kaavan palvelurakenteeseen kohdistavien vaikutusten arviointia vaikeuttaa se, että alueiden rakentamisen laajuutta ja aikataulua ei täsmällisesti tiedetä. Alueiden rakentuminen riippuu niin alueen vetovoimaisuudesta kuin maanomistajien maanmyyntihalukkuudesta.

Kaavan yhtenä tavoitteena on säilyttää olemassa olevat palvelut, ensisijaisesti oppilasmäärältään pienet Kautialan (24 opp. v. 2005-2006) ja Raikun (32 opp. v. 2005-2006) kyläkoulut, sijoittamalla koulujen läheisyyteen kyläasutusta. Haja-asutusalueelle muuttavat lapsiperheet arvostavatkin yleensä sijaintia lähellä kyläkoulua. Kaavoitettavalle alueelle muuttavien perheiden lapset sijoittuvat Raikun ja Kautialan koulujen lisäksi Huutijärven, Liuksialan ja Havisevan kouluihin. Yleisesti ottaen nauhataajaman kouluissa oppilasmäärien kasvu aiheuttaa tila- ja tila- ja esimerkiksi Huutijärven koulussa nykyinen oppilasmäärä ylittää jo koulun maksimioppilasmäärän. Maaseutualueilta tuleva oppilasmäärän lisäys taajamakouluissa arvioidaan sen verran pieneksi, ettei sillä ole merkittävää vaikutusta tuleviin kouluinvestointeihin.

Kyläkoulujen toiminta on perusteltua säilyttää niin kauan kuin oppilasmäärä luokilla 0-4 on yli 20 oppilasta. Koulurakennukset pidetään toimintakuntoisina, mutta mittavia investointeja ei tehdä ennen kuin nähdään oppilasmäärien tarkempi kehitys.

Maaseutualueilta tuleva arvioitu koulujen oppilasmäärien lisäys seuraavien 20 vuoden aikana:

	VE1 (oppilasta)	VE2 (oppilasta)
Raikku	40	70
Kautiala	60	100
Haviseva	30	40
Huutijärvi	100	160
Liuksiala	40	70

Asukkaiden arkielämässä tarvitsemiin palveluihin on haja-asutusalueella yleensä sen verran matkaa, että henkilöauton käyttö on pakollista. Kyläkouluihin on lähistöltä hyvä kulkea myös pyörällä, samoin Huutijärven ja Vehoniemen kaupungit ovat lähialueiden asukkaiden saavutettavissa kävellen ja pyöräillen.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Alueiden terveellisyys, turvallisuus ja viihtyisyys, asukkaiden arkielämän laatu:

Kyläalueiden arvioidaan olevan viihtyisiä ja eläviä, vanhojen maaseutukyläyhteisöjen sijoittuvia asutustiivistymiä. Kyläalueet on sijoitettu siten, että kävellen ja pyöräillen on turvallista liikkua kyläalueilla ja lähipalveluja hakiessa. Kylämäisen asutuksen muodostamisella arvioidaan tuettavan myös paikallisen yhteisöllisyyden ja yhteistoiminnan muodostumista.

Eri väestöryhmien toimintamahdollisuudet:

Eri väestöryhmien toimintamahdollisuudet eivät haja-asutusalueilla ole yhtä hyvät kuin asemakaava-alueilla, koska peruspalvelut ovat etäämmällä ja sujuva palveluiden saavuttaminen edellyttää yleensä henkilöauton käyttöä.

Ikääntyneiden ihmisten määrä maaseutusalueilla on suhteellisesti suurempi kuin taajamassa.

Tulevaisuudessa vanhusväestön määrän arvioidaan selvästi lisääntyvän ja vanhusväestön tarvitsemiin palveluihin tullaan kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota.

Kyläalueet on kaavassa sijoitettu siten, että kevyen liikenteen on turvallista liikkua kyläalueilla. Näin pyritään lisäämään erityisesti lapsi- ja vanhusväestön liikkumismahdollisuuksia.

Alueidentiteetti ja imago:

Useilla Kangasalan vanhoilla kylillä on vahva alueidentiteetti ja imago. Kaavalla pyritään säilyttämään vanhojen kylien maisemalliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet. Toisaalta uuden kylämäisen asutuksen sijoittuminen vanhojen kyläalueiden reunamille sivuun vanhoista kantatiloista ja niitä ympäröivistä pelloista voi heikentää kylien alueidentiteettiä. Tosin useat Kangasalan kylistä ovat jo isoja toteutumisen jälkeen muodostuneet rakenteeltaan hajanaisiksi eikä niillä ole selkeää keskusta.

Työpaikkojen ja kaupallisten palvelujen saavutettavuus:

Alueella on hyvin alhainen työpaikkaomavaraisuus. Noin puolesta alueen talouksista käydään työssä kodin ulkopuolella, lähinnä Kangasalla tai Tampereella.

Alueelta on saatavissa vain vähän kaupallisia palveluita. Vehoniemen kyläkaupan ja Huutijärven lähikaupan palveluita käyttävät säännöllisesti lähialueiden asukkaat ja Vehoniemen osalta myös loma-asukkaat. Muut kaupalliset palvelut sijaitsevat keskustassa tai muualla keskustaa-ajamassa ja niiden saavuttaminen edellyttää henkilöauton käyttöä. Sijoittamalla kylämaista asutusta olemassa olevien palveluiden läheisyyteen tuetaan kaavalla nykyisten palveluiden säilymistä.

Toimenpide-ehdotus: Haja-asutusalueen asukkaiden etätömahdollisuuksien tukeminen.

Vaikutukset asukkaiden virkistysmahdollisuuksiin ja vapaa-ajan palveluihin:

Asuinrakentamista ei ohjata yhtenäisille, laajoille metsäalueille, jotka palvelevat metsätalouskäytön lisäksi kaupunkiseudun asukkaiden virkistystarpeita ja jotka ovat osa seudullisesti merkittävää ulkoilureittiverkostoa. Kylämäisen asumisen alueiden ympäristössä virkistyskäyttö lisääntyy.

Kaavan ei arvioida heikentävän asukkaiden virkistysmahdollisuuksia.

Arvioidaanko kylissä tarvittavan uusia virkistyspalveluita / rakenteita, kun toisaalta kaupunkiseudulle ja toisaalta haja-as.alueelle tulee uusia asukkaita?

Toimenpide-ehdotus: Virkistyspalveluiden tai –rakenteiden rakentaminen kyliin esimerkiksi yhteistyössä kylätoimikuntien kanssa ja EU:n rahoitusmahdollisuuksia hyödyntäen.

Elinympäristön haitat:

Useat AT-alueet sijaitsevat vilkkaasti liikennöityjen teiden läheisyydessä, joten liikennemelu on huomioitu kaavaa laadittaessa. Rakentamista ei suositella Tiehallinnon meluputkimallin mukaisille liikennemelualueille. Vt 12:n liikennemelu rajoittaa jonkin verran rakentamista Raikussa.

Liikenneturvallisuutta on käsitelty liikenne-kohdassa.

Laajamittainen sika- ja broilertalouden kotieläintuotanto aiheuttaa lähiympäristöön haju- ja meluhaittoja. Toiminnassa oleville tai suunnitelluille kotieläintalouden suuryksiköille eli vähintään 1000 lihasian tai 50 000 broilerin tuotantoyksiköille on kaavoitettavalla alueella varattu kuusi aluetta. Suuryksikköjen alueet eivät sijoitu asutukselle sopivien alueiden välittömään läheisyyteen, joten hajuhaitan ei arvioida haittaavan asumiseen soveltuvien alueiden viihtyisyyttä.

Suomatkassa sijaitseva ampumarata voi toiminta-aikanaan aiheuttaa jonkin verran meluhaittoja lähiympäristöön. Kaavassa ampumaradan lähialueet on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi ja maisemallisesti arvokkaksi peltoalueeksi. Lähimmät kyläalueet sijaitsevat noin kilometrin päässä ampumaradasta eikä ampumaradan arvioida aiheuttavan meluhaittoja alueiden asukkaille.

Osassa haja-asutusalueita talousvetenä käytettävässä pohjavedessä esiintyy kohonneita arseenin, fluoridin, raudan, mangaanin, nikkelin ja alumiinin (Fe-Mn-Ni-Al) pitoisuuksia. Osalla näistä alueista on järjestetty yhteinen vesihuolto tai suunnitellaan sen järjestämistä ja osalla alueista ihmiset ovat kiinteistökohtaisen vesihuollon varassa. Koska haitta-ainepitoisuuksien raja-arvojen ylitykset ovat usein olleet vähäisiä tai esiintymät hyvin pistemäisiä, on kyläasutusta sijoitettu myös Fe-Mn-Ni-Al -alueelle, vaikka alueelle ei toistaiseksi ole järjestetty tai suunnitteilla yhteistä vesihuoltoa. Asukasmäärän lisääntyessä myös tarve puhtaan veden järjestämiseen lisääntyy. Toimenpide-ehdotus: Meluntorjunta, esim. meluesteet, alueilla, joilla tiemelu aiheuttaa haittoja Yhteisen vesihuollon järjestäminen alueilla, joilla todettu haittoja talousvedessä.

Vaikutukset elinkeinojen harjoittamiseen

Kaavan vaikutukset elinkeinojen harjoittamiseen ja työpaikkoihin ovat vähäiset. Valtaosa alueen asukkaista käy työssä Kangasalla tai Tampereella.

Maa- ja metsätalous:

Kaavoitettava alue on pääosin maa- ja metsätaloustuotantoon tarkoitettua aluetta ja edellytykset näiden elinkeinojen harjoittamiseen tulevaisuudessakin ovat hyvät. Sika- ja broilertuotannon suuryksikköjen on todettu aiheuttavan hajuhaittoja lähiympäristöön, joten niiden sijoittamisessa tulee aina huomioida ympäröivän asutuksen sijainti ja määrä. Eläintuotannon suuryksikköjen sijoittumiseen liittyvät asiat ratkaistaan ympäristöluvan hakemisen yhteydessä.

Maa-ainesten otto:

Tällä hetkellä kaava-alueella ei harjoiteta laajamittaista maa-ainesten ottoa eikä kaavaan ole merkitty maa-ainesten ottoon tarkoitettuja alueita. Ensisijaisesti tulisi laatia selvitys maa-ainesten ottoon sopivista alueista Tampereen kaupunkiseudulla.

Vaikutukset luontoon

Rakentamista ei ohjata luonnonsuojelualueille, natura-alueille tai alueille, joiden luonnonolot on muuten todettu erityisen arvokkaiksi. Kaava ei vaaranna suojeltujen kohteiden arvoa. Paikallisesti arvokkaiden luontokohteiden, joita ei ole suojeltu luonnonsuojelulailla, säilyminen edellyttää luontoarvojen huomioimista myös alueiden metsätalousskäytössä.

Kyliä väliset harvaan asutut tai asumattomat metsäalueet säilytetään yhtenäisinä, metsäisinä alueina, jolloin ne toimivat myös luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeinä ekologisina alueina ja ekologisina yhteyksinä eri alueiden välillä. Hajarakentaminen pirstoo jonkin verran metsäalueita.

Kaavaan on merkitty yksittäisten kasvi- ja eläinlajien, kuten liito-oravan, havaitut elinympäristöt vain siinä tapauksessa, että elinympäristö sijoittuu kylämäiseen asumiseen tarkoitettulle alueelle. Tällöin aluetta rakennettaessa tulee huolehtia uhanalaisen lajin elinympäristön säilymisestä. Muilla alueilla tiedot uhanalaisten lajien elinympäristöistä selvitetään rakennushankkeiden lupavaiheessa.

Arviolta puolet uusista rakennuspaikoista sijoittuu alueille, joilla on järjestetty yhteinen vesihuolto ja puolella on käytössä kiinteistökohtainen jätevedenpuhdistusjärjestelmä. Kun uuden jätevesiasetuksen mukaisella kiinteistökohtaisella järjestelmällä varustettujen kiinteistöjen jätevesikuormitus on vanhoja järjestelmiä pienempi ja vesistöjen ranta-alueet lukuun ottamatta ympärivuotiseksi muutettavia loma-asuntoja on jätetty kaava-alueen ulkopuolelle, ei jätevesipäästöjen aiheuttaman vesistöjen ravinnekuormituksen arvioida merkittävästi lisääntyvän.

Vaihtoehtojen mukaiset arvioidut rakennuspaikkojen määrät alueilla, joilla yhteinen vesihuolto on järjestetty tai suunnitteilla tai joilla sen toteuttamista ei toistaiseksi ole suunniteltu.

	VE1 (kpl rak.paikkaa)	VE2 (kpl rak.paikkaa)
Yhteinen vesihuolto järjestetty	60	100
Yhteinen vesihuolto suunnitteilla, rakennetaan seuraavien 5 v:n aikana	50	100
Yhteisestä vesihuollosta ei suunnitelmia, ei rakenneta seuraavien 10 v:n aikana	90	200

Vaikutuksia maa- ja kallioperään syntyy erityisesti maa-ainesten ottamisesta. Nykyisellään kaava-alueella ei harjoiteta laajamittaista maa-ainesten ottoa, mutta toteutuessaan sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia niin alueen maa- ja kallioperään kuin maisemaan. Geologisesti arvokkaat muodostumat sekä asutuksen läheiset alueet tulisi ensisijaisesti säästää maa-ainesten otolta.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöön

Maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat alueet:

Kaava-alueella on huomattavia maisemallisia ja kulttuuriperinnön arvoja, joiden säilyminen on asetettu yhdeksi kaavan tavoitteeksi. Rakentamisen määrä maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkailla alueilla on mitoitettu sellaiseksi, että alueiden arvokkaat ominaispiirteet säilyvät. Arvokkaat maisema-alueet säilytetään yleisnäkymältään maaseutumaisina. Arvokkaille kulttuurimaisema-alueille sallitaan vain vähäinen uudisrakentaminen alueiden kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Kaavassa on esitetty määräyksiä uudis –ja täydennysrakentamisen sopeuttamisesta arvokkaiden alueiden ominaispiirteisiin. Lisäksi alueiden rakentamista ja ympäristönhoitoa ohjaa kulttuuriympäristöohjelma.

Rakennusperintö:

Kaavan laatimisen myötä aiemmin vain osittain inventoitu alueen rakennusperintö tulee kokonaisuudessaan inventoiduksi. Rakennusperinnön kannalta arvokkaat pihapiirit ja lähiympäristöt säästetään ensisijaisesti uudisrakentamiselta.

Muinaisjäännökset:

Kaavaan on merkitty 1. ja 2. luokan kiinteät muinaisjäännökset. Uudisrakentaminen ohjataan ensisijaisesti pois muinaisjäännösten läheisyydestä. Kaavalla ei vaaranneta muinaisjäännösten arvoa.

*Vaikutukset teknisen huollon järjestämiseen***Vesihuolto:**

Kaava-alueella yhteinen vesihuolto toteutetaan osuuskuntapohjaisesti. Arviolta puolet uusista rakennuspaikoista sijoittuu alueille, joilla on järjestetty tai joilla suunnitellaan yhteisen vesihuollon järjestämistä (ks. luku Vaikutukset luontoon). Toiminnassa olevien tai suunniteltujen osuuskuntien (Tiihala, Kerppola, Kesäkartanonkulma, Keso) linjastojen liittymäkohdat kunnan verkostoon on mitoitettu siten, että VE1:n tai VE2:n mitoituksen mukainen määrä uusia rakennuspaikkoja voidaan liittää osaksi alueelle jo rakennettua yhteistä vesihuoltoa. Keson vesihuolto-osuuskunnan runkolinja on mitoitettu siten, että linjaa pitkin voidaan tarvittaessa järjestää Ponsantien varren yhteinen vesihuolto välillä Sammalisto-Kautiala. Sen sijaan siitä, riittävätkö osuuskuntien sisäisten linjastojen kapasiteetit tulevalle kyläasutukselle, ei ole varmuutta.

Nykyinen rakennuspaikan vähimmäiskoko haja-asutusalueella on rakennusjärjestyksen mukaisesti 5000 m². Kaavalla mahdollistetaan tätä pienempien rakennuspaikkojen muodostaminen sellaisilla kyläalueilla, joilla yhteinen vesihuolto on toiminnassa. Lisäksi pysyvän asutuksen sijoittuminen ranta-alueille edellyttää yhteiseen vesihuoltoon liittymistä. Näillä toimenpiteillä kannustetaan asukkaita ryhtymään yhteisen vesihuollon järjestämiseen alueellaan.

Taloudelliset vaikutukset

Kaavan taloudelliset vaikutukset koostuvat kuntataloudellisista ja yksityistaloudellisista kustannuksista.

Kuntataloudelliset kustannukset:

Haja-asumisella on sekä positiivisia että negatiivisia kuntataloudellisia vaikutuksia. Haja-asutuksen vaikutukset –selvityksessä keskimääräiset kuntataloudelliset vaikutukset on arvioitu lievästi

positiiviseksi. Kuntataloudelliset kustannukset koostuvat pääosin palveluiden järjestämiskustannuksista, lähinnä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, koulupalveluista sekä kuljetuskustannuksista (esim. ostoliikenne, palvelubussi, yksityistieavustukset). Haja-asutusalueiden yhteinen vesihuolto toteutetaan osuuskunnittain, mutta kunta voi avustaa verkostojen rakentamista. Kylämaista asumista on kaavassa osoitettu alueille, joille on rakennettu tai suunnitteilla yhteinen vesihuolto, jotta verkostoille tulisi enemmän käyttäjiä sekä koulujen läheisyyteen, jolloin kuljetuspalveluiden tarve vähenee. Tulevaisuudessa alueen vanhusväestön määrän lisääntyessä kasvanevat terveydenhuollon ja kuljetuspalveluiden kustannukset.

Yksityistaloudelliset kustannukset:

Yksityistaloudelle haja-asutusalueella asuminen on usein taajamassa asumista kalliimpaa. Haja-asutusalueella asukkaat vastaavat itse esimerkiksi tieyhteyden järjestämisestä ja pääosin yhdyskuntateknisten verkostojen rakentamisen kustannuksista. Yksityistaloudellisia kustannuksia aiheutuu asukkailla myös asuinrakennuksen rakentamisesta ja ylläpidosta sekä kulkemisesta. Liikennekustannukset voivat olla moninkertaiset taajama-asumiseen verrattuna.

Omarantaisen ympärivuotisen asumisen vaikutukset

Ranta-alueelle sijoittuvia rakennuspaikkoja, joille on mahdollista rakentaa joko loma-asunto tai ympärivuotiseen käyttöön tarkoitettu asunto, on kaava-alueella yhteensä 118 kpl. Ranta-alueelle sijoittuvat ympärivuotisen asumisen rakennuspaikat sijoittuvat kaavan mukaisille kyläalueille. Tuoreen mökkiläiset kuntapalvelujen käyttäjinä –selvityksen mukaan kuitenkin keskimäärin vain 1 % mökkiläisistä on suunnitellut muuttavansa vakituisesti mökille.

Kaavan yhtenä tavoitteena on maaseutualueiden hajanaisen yhdyskuntarakenteen eheyttäminen. Ranta-alueiden ympärivuotisen asumisen rakennuspaikkojen sijoittuminen kyläalueiden yhteyteen tukee yhdyskuntarakenteen eheyttämistä. Ympärivuotisella asutuksella ja kyläalueille sijoittuvalla uudisrakentamisella on yhteneväiset vaikutukset esimerkiksi liikenteeseen ja palveluihin. Tosin vakituinen asuminen ranta-alueilla lienee kalliimpien rakennuspaikkojen johdosta mahdollista lähinnä keski-ikäiselle ja varttuneemmalle väestölle, jolloin heidän palvelutarpeensa on erilainen kuin halvemmille ”kuivan maan” tonteille sijoittuvilla lapsiperheillä.

Ranta-alueelle sijoittuvalta ympärivuotiselta rakennuspaikalta edellytetään alueesta riippuen 3000 m²:n tai 5000 m²:n kokoa. Suurehkojen rakennuspaikkojen myötä ranta-alueet säilyvät väljinä ja viihtyisinä asuinpaikkoina. Koska ranta-alueen rakennuspaikkojen määrä on ratkaistu jo rantaosayleiskaavassa, säilyy osa rantaviivasta edelleen ns. vapaa-alueina esimerkiksi virkistyskäyttöä varten.

Ranta-alueille sijoittuvia arvokkaita luontokohteita on kartoitettu jo rantaosayleiskaavaa laadittaessa ja rantarakentaminen on ohjattu arvokkaiden alueiden ulkopuolelle. Ympärivuotisen asutuksen rakennuspaikkoja ei ole osoitettu alueille, joilta rantaosayleiskaavan valmistumisen jälkeen on havaittu erityisiä luontoarvoja, kuten liito-oravan elinympäristö. Ympärivuotisella asutuksella ei arvioida olevan haitallisia vaikutuksia vesistöjen tilaan, koska ympärivuotiseksi muutettavilta asunnoilta edellytetään liittymistä yhteisesti järjestettyyn vesihuoltoon. Ympärivuotisen asutuksen rakennuspaikkoja ei ole osoitettu maisemaselvityksen mukaisille maisemallisesti arvokkaille alueille, joilla maisemakuva säilytetään nykyisenkaltaisena.

Ratkaistaessa rakennuspaikan soveltuvuutta ympärivuotiseen asumiseen tulee Kangasalan kunnan ranta-asumisen mahdollisuuksia selvittäneen työryhmän (ks. Raportti omarantaisesta vakituisesta asumisesta) mukaan huomioida myös mm. palo- ja pelastustoimen kannalta riittävät kulkuyhteydet.

Vaihtoehtojen vertailu

Kaavan vaihtoehdot eroavat toisistaan kaava-alueelle sijoittuvan rakentamisen määrän suhteen. VE2:n mukaisesti haja-asutusalueelle mahdollistetaan kaksinkertainen määrä uudisrakentamista VE1:een verrattuna. Merkittävimmät erot vaihtoehtojen vaikutuksissa ovat henkilöauto- ja joukkoliikenteen sekä palveluiden käyttäjien määrissä.

Lisäksi toteutettaessa kaava VE2:n mukaisesti, aiheutuu suuremman kokonaisrakentamisen myötä enemmän muutoksia nykyiseen maisemakuvaan ja hieman enemmän pelto- ja metsämaata poistuu maa- ja metsätalouden käytöstä. Silti niin maiseman kuin maa- ja metsätalouden kannalta keskeisimmät alueet pysyvät pääpiirteissään ennallaan. VE2:n mukaisesti rakennettaessa voivat kiinteistökohtaisia jätevesijärjestelmiä käytettäessä myös jätevesipäästöt nousta suuremmiksi.

Ilman yleiskaavan ohjausta tapahtuvan hallitsemattomasti lisääntyvän haja-asutuksen keskeisimmät ympäristölliset vaikutukset ovat lisääntyvän henkilöautoliikenteen aiheuttamat haitat, rakennuspaikoista riippuen alkuperäisen luonnonympäristön ja maisema-alueiden pirstoutuminen sekä jossain määrin kiinteistökohtaisesta jätevedenkäsittelystä aiheutuvat päästöt. Ohjaamalla rakentaminen kaavan mukaisille rakentamiseen hyvin sopiville alueille vähennettyä merkittävästi arvokkaiden kulttuurimaisemien vähenemistä ja pirstoutumista. Alueelta kaavan laatimisen yhteydessä tehdyissä luontoselvityksissä on kartoitettu paikalliset luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät kohteet ja alueet, jotka säästetään rakentamiselta.

8. KAAVATYÖN VAIHEET JA OSALLISTUMINEN

Maaseutualueiden osayleiskaavan laatiminen aloitettiin v. 1999 ja kaavatyön pohjaksi laadittu Haja-asutuksen vaikutukset –selvitys valmistui v. 2000. Kaavan tavoitteet hyväksyttiin v. 2002.

Maaseutualueiden maiseman ja rakennetun ympäristön ominaispiirteet selvittänyt ja maisemanhoito-ohjeita sisältävä kulttuuriympäristöohjelma valmistui 2004.

Kulttuuriympäristöohjelmaa laatimisen yhteydessä järjestettiin kyläillat, joissa asukkaat mm. tutustuivat maisemanhoidon mahdollisuuksiin ja menetelmiin. Muita kaavan lähtötietoja ja perusselvityksiä kerättiin v. 2004-2005 rakennesuunnitelman laatimisen yhteydessä. Linkkinä kaavan tavoitteiden ja kaavaluonnoksen välillä toimineessa rakennesuunnitelmassa esitettiin yleispiirteisesti kehitettävät kyläalueet, maisemallisesti tärkeimmät alueet sekä asutukseen soveltumattomat alueet. Rakennesuunnitelma käsiteltiin ympäristölautakunnassa ja kunnanhallituksessa.

Kulttuuriympäristöohjelmassa esitettyjen inventointitarpeiden pohjalta jatkettiin rakennusinventointeja v. 2006 alussa. Inventointityö on kuitenkin kesken ja sen tulokset esitetään kaavaehdotuksen yhteydessä. Myös pääosin aiemmin toteutettuja kaavan luontoselvityksiä täydennettiin kesällä 2006. Hyväksytyn rakennesuunnitelman pohjalta on v. 2006 aikana laadittu kaavaluonnos, joka käsitellään ympäristölautakunnassa ja kunnanhallituksessa. Luonnoksesta esitetään kaksi vaihtoehtoa, jotka poikkeavat toisistaan mitoituksen suhteen.

Selvitystilanne

Kulttuuriympäristöohjelmassa esitettiin alueelta aiemmin inventoidut ja inventoitavaksi tarkoitetut rakennuskulttuurikohteet. Inventoinnit aloitettiin talvella 2006, mutta työ on toistaiseksi kesken. Lisäksi vanhojen inventointien luokitukset tulee päivittää. Luontoinventoinnit tehtiin 2001 ja 2002 ns. täsmäinventointeina alueille, joille ajateltiin sijoittuvan kyläasutusta. Inventoiteja täydennettiin kesällä 2006. Kaava-alueen laajuuden ja asutuksen haja-asutusluonteen vuoksi tämä selvitystaso on katsottu riittäväksi.

Viranomaisneuvottelussa 2001 Pirkanmaan maakuntamuseo toi esille, että Längelmäveden ja Vesijärven ranta-alueita ei ole muinaisjäännösten osalta riittävästi tutkittu. Näiltä osin turvaudutaan Museoviraston omaan inventointiaikatauluun.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Kysely maataloustuottajille:

Maatalouden eläintuottajille tehtiin toukokuussa 2006 kysely tuotannon laajentamistarpeista. Tiedot tuotannon laajentamistarpeista ovat tarpeellisia erityisesti tilanteissa, joissa mahdollisesti hajuhaittoja ympäristöön aiheuttavia sika- tai broilertalouden suuryksiköitä sijoittuu lähelle asutusta.

Kysely lähetettiin kaikille kaava-alueella eläintuotantoa (pl. hevostalous) harjoittaville tuottajille, joita oli yhteensä 46 kpl. Kyselyssä kartoitettiin tuottajien tulevaisuuden laajennustarpeita ja –suunnitelmia sekä paikkatoiveita uusien tuotantorakennusten sijoittamiseen. Vastauksia saatiin 23 kappaletta. Vastanneista 12 tuottajaa eli hieman yli puolet suunnitteli laajentavansa tuotantoaan.

Aikataulu

Vuosi	Kk	Työn osa Kokous tai neuvottelu	Työn vaihe (kokouspvm. yms.)	Tekijä
1999	05	Asukaskysely		Suunnittelukeskus Oy
	06-08	Rakennettu kulttuuriympäristö -selvitys		P. Eklund
	11	Kulttuuriympäristöohjelman käynnistäminen		E. Eitsi, P. Tiusanen
2000	06	Haja-asutuksen vaikutukset -selvitys	6.6.2000	Suunnittelukeskus Oy
	01-12	Kulttuuriympäristöohjelman kyläkokouksia		Kylätoimikunnat
2001	01	Viranomaisneuvottelu	31.1.2001	Kangasalan kunta, Maakuntamuseo, Tiehallinto, Pirkanmaan ympäristökeskus
	03	Osayleiskaavatyön aloitus		
		Oyk ja maatalous: alustava neuvottelu	27.3.2001	Maataloussihteeri
	04	RAPORTTI 1, Ohjelmointi		
2002	04	RAPORTTI 2, Tavoitteet	16.4.2002	Ympäristölautakunta

			29.4.2002	Kunnanhallitus
2004	09	Kangasalan maaseutualueiden kulttuuriympäristöohjelma		E. Eitsi, P. Tiusanen
	09-12	Rakennesuunnitelman laatiminen		J. Joensuu-Partanen
2005	07-10	Rakennesuunnitelman laatiminen ja perusselvitysten ja lähtötietojen kokoaminen		J. Joensuu-Partanen
	10	Yhteistyöryhmän keskustelutilaisuus: rakennesuunnitelman esittely	13.10.2005	
2006	01	RAPORTTI 3, Lähtötietoja ja selvityksiä		
	01	RAPORTTI 4, Rakennesuunnitelma	24.1.2006 6.2.2006	Ympäristölautakunta Kunnanhallitus
	02	Neuvottelu rakennesuunnitelman linjauksista ja rakennesuunnitelman jatkotyöstä kaavaksi	8.2.2006	Pirkanmaan ympäristökeskus
	02-08	Kaavaluonnoksen ja vaihtoehtojen laatiminen, vaikutusten arviointi		J. Joensuu-Partanen
	02-	<i>Rakennusinventoinnit</i>		<i>Pauliina Tiusanen</i>
	05	Neuvottelu haja-asutusalueiden osayleiskaavoittamisesta	3.5.2006	Kaavoitus, Ylöjärven kaupunki: S. Reiskanen, S. Sampela, M. Jääskeläinen
		Neuvottelu liito-oravaselvitysten ja luontoselvitysten jatkamisen tarpeesta.	10.5.2006	M. Nuottajärvi, Suunnittelukeskus Oy
	06	Neuvottelu kaavamerkinnöistä ja määräyksistä koskien eläintuotantoa, ympärivuotista asutusta rannoilla ja yleispiirteisen yleiskaavan mitoitus		Kaavoitus, M. Ilkka, Pirkanmaan ympäristökeskus: L. Strandén ja S. Ingelin
		Neuvottelu vesihuoltomerkinnöistä ja katsaus osuuskuntien tilanteeseen ja verkostojen kapasiteetteihin.	19.6.2006	Sampo Nurmi
	08	Luontokohteiden lisäinventointi valmis.	8.8.2006	M. Nuottajärvi, Suunnittelukeskus Oy
	08	Neuvottelu haja-asutuksen kunnallistaloudellisista vaikutuksista	17.8.2006	Arja Lehto
	08	RAPORTTI 5, Osayleiskaavaluonnos		Ympäristölautakunta Hallitus
	09	Valmisteluaineisto nähtävillä - mielipiteet ja kommentit		
	09	Yleisötilaisuudet: kaavaluonnoksen esittely		
		RAPORTTI 6, I palauteraportti.		
	12	RAPORTTI 7, Osayleiskaavaehdotus		Ympäristölautakunta Kunnanhallitus
		Osayleiskaavaehdotus nähtävillä - lausunnot ja muistutukset		
		RAPORTTI 8, Osayleiskaavaselostus		
		Osayleiskaavan hyväksyminen		Ympäristölautakunta Kunnanhallitus Valtuusto

9. LÄHDELUETTELO

Arnold, Mona ym. (2006). Hajuhaitan vähentäminen maatalouden suurissa eläintuotantoyksiköissä. VTT tiedotteita 2323.

Kalenoja, Hanna, Hanna-Kaisa Lehtisalmi & Riikka Salli (2002). TALLI 2000 – maankäytön ja liikennejärjestelmän kuvaus. Tampereen teknillinen korkeakoulu, liikenne- ja kuljetustekniikka.

Kangasalan kouluverkkosuunnitelma 2006. Luonnos 3.7.2006. Kangasalan kunta.

Kangasalan kunnan luontokohteet –selvitys (2002). Kangasalan kunta.

Kangasalan maaseutualueiden kulttuuriympäristöohjelma (2004). Kangasalan kunta.

Pirkanmaan liitto & Pirkanmaan maakuntamuseo (2005). Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset osa II. Pirkanmaan liiton julkaisu B 93.

Pirkanmaan liitto (2005). Pirkanmaan 1. maakuntakaava.

Raportti omarantaisesta vakituudesta asumisesta (2006). Kangasalan kunta.

Sisäasiainministeriö (2006). Mökkiläiset kuntapalveluiden käyttäjinä. Sisäasiainministeriön julkaisu 24/2006.

Suunnittelukeskus Oy (2000). Kangasala. Haja-asutuksen vaikutukset –selvitys.

Tiehallinto (2005). Liikennemääräkartta 1.1.2004. Hämeen tiepiiri.

Tiehallinto (2004). Meluputkimalli 2004.

Tilastokeskus (2006). Kuntien tunnusluvut. <<http://pxweb2.stat.fi/Dialog/SaveShow.asp>>.

Arnold, Mona ym. (2006). Hajuhaitan vähentäminen maatalouden suurissa eläintuotantoyksiköissä. VTT tiedotteita 2323.

Ympäristöministeriö (2006). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.
<<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=5804&lan=fi>>.

Ytv (2000). Liikenteen jäljet. Tietoa liikenteen ilmanlaatu- ja meluvaikutuksista asuinympäristössä.